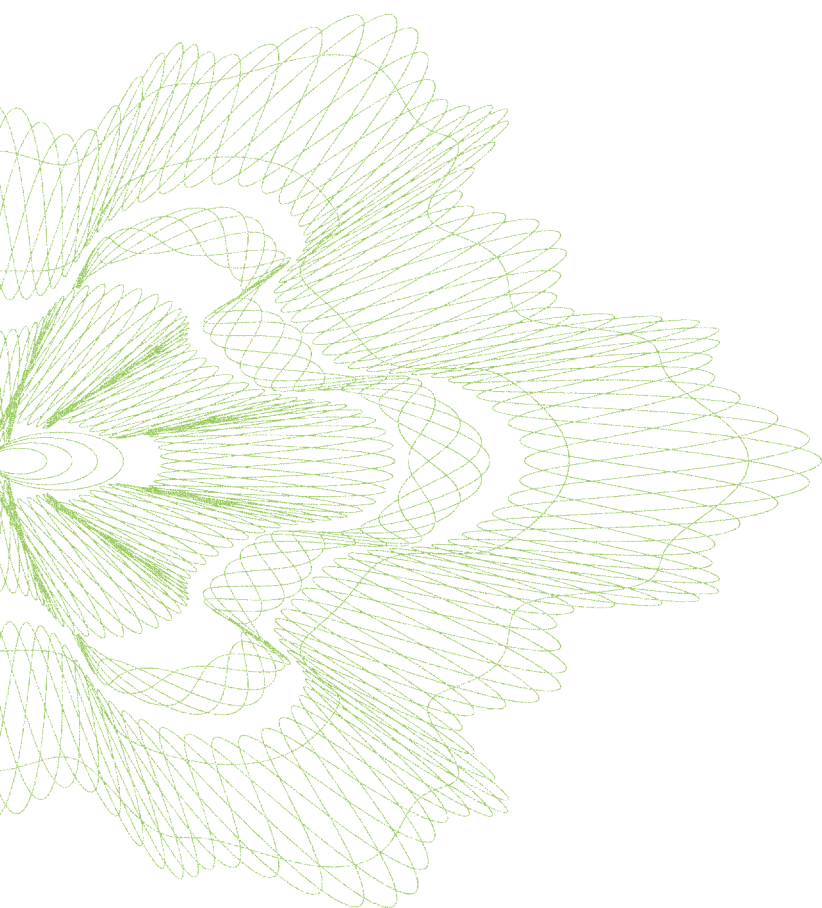

Årsrekneskap for Noregs Bank 2009

Resultatrekneskap

Tal i millioner kroner

	Note	2009	2008
Renteinntekter og utbytte	1	7 328	12 599
Verdiendring finansielle instrument	2	32 734	-54 318
Kursreguleringar på valuta	3	-53 139	63 522
Resultat internasjonale reservar		-13 077	21 803
Utbytte aksjar i BIS	14	22	19
Resultat andre utanlandske finansielle instrument	4	8 904	-16 379
Resultat innanlandske finansielle instrument i utanlandsk valuta	5	-3 609	1 242
Resultat innanlandske finansielle instrument i norske kroner	6	3 131	1 862
Rentekostnader til staten, bankar m.m.	7	-2 054	-4 614
Resultat anna sentralbankverksemd		6 394	-17 870
Sum resultat finansiell verksemd		-6 683	3 933
Resultat plasseringar Statens pensjonsfond utland	24	195 177	-127 046
Tilført/trekt frå kronekonto Statens pensjonsfond utland	24	-195 177	127 046
Forvaltingsgodtgjersle Statens pensjonsfond utland	8	3 228	2 165
Andre driftsinntekter		104	295
Sum driftsinntekter		3 332	2 460
Personalkostnader	8	-892	-745
Av- og nedskrivningar	17	-167	-82
Andre driftskostnader	8	-3 197	-2 227
Sum driftskostnader		-4 256	-3 054
Netto driftskostnader		-924	-594
Årsresultat		-7 607	3 339
Overført frå kursreguleringsfond	22	7 567	0
Overført frå annan eigenkapital	23	40	37
Til disposisjon		0	3 376
Avsett til kursreguleringsfond	27	0	-3 376
Sum disponeringar		0	-3 376

Balanse per 31.12.2009

Tal i millioner kroner

EIGEDELAR	Note	2009	2008
UTANLANDSKE FINANSIELLE EIGEDELAR			
Aksjar	9	74 618	59 309
Utlånte aksjar	9,10	8 445	10 653
Obligasjonar og andre renteberande verdipapir	9	107 052	166 346
Utlånte obligasjonar	9,10	18 135	29 252
Innskot i utanlandske bankar		4 345	36 970
Utlån	10	50 437	52 980
Finansielle derivat	11	364	4 648
Krav på Det internasjonale valutafondet	12	18 145	5 699
Sum internasjonale reservar	13	281 541	365 857
Andre egedelar i utanlandsk valuta	14	1 625	7 816
Andre krav i norske kroner	10	0	55 807
Sum andre utanlandske krav		1 625	63 623
Sum utanl. finansielle egedelar ekskl. Statens pensjonsfond utland		283 166	429 480
INNANLANDSKE FINANSIELLE OG ANDRE EIGEDELAR			
Utlån til bankar m.m.	15	75 929	80 158
Andre krav i utanlandsk valuta		16	57 811
Andre finansielle egedelar i norske kroner	16	6 629	2 359
Sum innanlandske finansielle egedelar		82 574	140 328
Varige driftsmiddel	17	1 604	1 568
Gullsamling		291	291
Sum andre innanlandske egedelar		1 895	1 859
Sum innanlandske finansielle og andre egedelar		84 469	142 187
Sum egedelar ekskl. Statens pensjonsfond utland		367 635	571 667
Plasseringar Statens pensjonsfond utland	24	2 636 815	2 273 289
SUM EIGEDELAR		3 004 450	2 844 956

Tal i millionar kroner

GJELD OG EIGENKAPITAL	Note	2009	2008
UTANLANDSK GJELD			
Innskot i norske kroner		4	55 873
Innlån i utanlandsk valuta	10	8 905	85 673
Motteken kontanttrygd	10	16 733	27 222
Finansielle derivat	11	297	8 555
Anna gjeld i utanlandsk valuta	18	2 197	12 135
Motverdien av tildelte særskilde trekkrettar	12	14 156	1 811
Sum utanlandsk gjeld		42 292	191 269
INNANLANDSK GJELD			
Setlar og mynt i omløp	19	54 303	55 159
Innskot frå statskassa		138 036	147 359
Innskot frå bankar m.m.	20	80 308	100 951
Innlån i utanlandsk valuta		0	52
Finansielle derivat i utanlandsk valuta	11	0	225
Anna gjeld i norske kroner	21	415	16 765
Sum innanlandsk gjeld		273 062	320 511
Sum gjeld ekskl. Statens pensjonsfond utland		315 354	511 780
Innskot kronekonto Statens pensjonsfond utland	24	2 636 815	2 273 289
Sum gjeld		2 952 169	2 785 069
EIGENKAPITAL			
Kursreguleringsfond	22	51 298	58 864
Annan eigenkapital	23	983	1 023
Sum eigenkapital		52 281	59 887
SUM GJELD OG EIGENKAPITAL		3 004 450	2 844 956

Oslo, 24. februar 2010

Svein Gjedrem
(leiar)Jan Fredrik Qvigstad
(nestleiar)

Ida Helliesen

Liselott Kilaas

Brit K. Rugland

Asbjørn Rødseth

Eirik Wærness

Gøril Bjerkan
(varamedlem)Egil Matsen
(varamedlem)Jan Erik Martinsen
(representant for dei tilsette)Tore Vamraak
(representant for dei tilsette)

Notar

Note 0. Rekneskapsprinsipp

Rekneskapsprinsippa for Noregs Bank er vedtekne av representantskapet. Rekneskapsprinsippa for Noregs Bank er etter avtale med Finansdepartementet også følgde for rekneskapsrapporteringa for Statens pensjonsfond utland.

1. GENERELT

Grunnlag for utarbeiding av årsrekneskapen

Noregs Bank er underlagd lov om Noregs Bank og pengevesenet og er ikkje pålagd å følgje norsk rekneskapslovgiving. Rekneskapen er likevel, med enkelte unntak, utarbeidd i samsvar med rekneskapslova av 1998, tilhøyrande forskrifter og god rekneskapsskikk i Noreg. Avvika er i all hovudsak grunngitte ut frå sentralbankspesifikke forhold og blir kommenterte nedanfor.

Rekneskapslova blir fråviken på desse vesentlege områda:

- Oppstillingsplan for resultat og balanse er tilpassa verksemda i Noregs Bank.
- Kontantstraumsanalyse er ikkje utarbeidd.
- Valutaelement knytte til realiserte og urealiserte endringar i verdien av finansielle instrument er skilde ut og presenterte på eiga linje.
- Noteopplysningane er tilpassa Noregs Bank si verksemd.
- Alle aksjar, obligasjonar og andre renteberande verdipapir og finansielle derivat er vurderte til verkeleg verdi.

Endring av klassifikasjon og presentasjon i 2009

Frå og med årsrekneskapen for 2009 er det gjort følgjande endring i klassifikasjon og presentasjon:

- Finansielle derivat og uoppgjorde handlar er ikkje motrekna i balansen.
- Utlånte verdipapir er presenterte på eigne linjer i balansen.

Samanlikningstal for 2008 er omarbeidde.

Presentasjon av Statens pensjonsfond utland

Finansdepartementet har eit kroneinnskott i Noregs Bank som gjeld Statens pensjonsfond utland. Motverdien av kroneinnskottet blir forvalta av Noregs Bank, og det blir investert i utanlandsk valuta i ein eigen øyremerkert portefølje som blir forvalta i samsvar med retningslinjer gitt for forvaltninga. Heile den oppnådde avkastninga ved forvaltninga blir ført over til kronekontoen. Noregs Bank ber ingen økonomisk risiko knytt til verdiutviklinga i fondet. Det oppnådde resultatet for Statens pensjonsfond utland påverkar derfor ikkje resultatet eller eigenkapitalen for Noregs Bank. Plasseringar for Statens pensjonsfond utland blir presenterte netto på eiga linje som ein egedel. Kronekontoen blir presentert som tilsvarende skyldnad til Finansdepartementet. Det blir utarbeidd ei separat rekneskapsoppstilling for Statens pensjonsfond utland som er teken med som note i årsrekneskapen for Noregs Bank.

2. BRUK AV ESTIMAT VED UTARBEIDINGA AV ÅRSREKNEKAPEN

Utarbeiding av rekneskapsrapporteringa for Noregs Bank inneber bruk av estimat og vurderingar som kan påverke egedelar, gjeld, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsvurderingar blir oppdaterte kontinuerleg og er baserte på historisk erfaring og forventning til framtidige hendingar som blir vurderte som sannsynlege på tidspunktet då rekneskapen blir lagd fram. Estimata er baserte på beste skjønn, men kan avvike frå dei endelege utfalla. I dei tilfella der det ligg føre estimat, er dette spesielt omtalt i dei respektive notane.

3. VALUTA

Den funksjonelle valutaen for Noregs Bank er norske kroner. Transaksjonar i utanlandsk valuta blir rekneskapsførte til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Egedelar og gjeld i utanlandsk valuta blir rekna om til norske kroner etter valutakursane på balansedagen.

I resultatrekneskapen er valutaelementet knytt til realiserte og urealiserte gevinstar og tap på finansielle instrument skilt ut og presentert på eiga linje. Valutakursreguleringa for perioden blir estimert ut frå opphavleg kostpris i valuta og endringar i valutakursar mellom kjøpstidspunktet, eller førre balansedag for finansielle instrument kjøpte i tidlegare periodar, og balansedagen. Ved realisasjon blir valutakursen på transaksjonstidspunktet lagd til grunn.

4. FINANSIELLE INSTRUMENT

4.1 Innrekning og frårekning

Finansielle eigedelar eller skyldnader blir rekna inn i balansen når Noregs Bank blir part i kontraktsrettane knytte til instrumentet. Transaksjonar blir rekna inn på handelsdatoen.

Finansielle eigedelar blir frårekna når kontraktsrettane til kontantstraumane går ut, eller når den finansielle eigedelen og det vesentlegaste av risiko og avkastning knytt til eigarskap av eigedelen, blir overført. Ved frårekning blir den gjennomsnittlege innkjøpskostnaden tilordna.

Finansielle plikter blir frårekna når plikta har falle bort.

4.2 Verdivurdering

Første gongs rekneskapsføring

Ein finansiell eigedel eller skyldnad blir rekna inn til innkjøpskost inklusive direkte transaksjonskostnader. Direkte transaksjonskostnader inkluderer kurtasje, stempelavgift og kommisjon betalt under kommisjonsdelingsavtalar (CSA).

Etterfølgjande verdimåling

Finansielle eigedelar og skyldnader blir rekneskapsførte til verkeleg verdi på balansedagen. Verkeleg verdi er det beløpet ein eigedel kan omsetjast for eller ein skyldnad gjerast opp med i ein transaksjon på «armlengds avstand» mellom velinformerte og frivillige partar.

For verdipapir som blir omsette i ein aktiv marknad, blir den verkelege verdien sett til kursen frå børs, meklar eller prisleverandør.

For verdipapir som ikkje er omsette i ein aktiv marknad, bruker ein verdisetjingsmetodar for å fastsetje den verkelege verdien. Verdisetjingsmetodane omfattar bruk av nyleg utførte marknadstransaksjonar på «armlengds avstand» mellom velinformerte og frivillige partar, dersom slike er tilgjengelege, tilvising til løpande verkeleg verdi av eit anna instrument som er praktisk talt det same, diskontert kontantstraumsutrekning og opsjonsprisindemodellar. Dersom det er ein verdisetjingsmetode som er i vanleg bruk av deltakarane i marknaden for å setje pris på instrumentet, og denne teknikken har vist seg å gi pålitelege estimat av prisar oppnådde i faktiske marknadstransaksjonar, blir denne teknikken brukt. Ein bruker marknadsinformasjon i verdisetjingsmetodane så langt som råd.

Endringar i den verkelege verdien blir resultatførte. Direkte transaksjonskostnader knytte til finansielle instrument som blir målte til verkeleg verdi, blir presenterte i resultatrekneskapen på same linje som det instrumentet dei respektive transaksjonskostnadene høyrer til. Fordringar og kortsiktige gjeldspostar som ikkje er derivat, blir målte til amortisert kost, og den effektive renta blir resultatført.

4.3 Utlån av verdipapir

Utlån av finansielle instrument skjer ved at verdipapiret blir overført frå Noregs Bank til ein innlånar mot at innlånaren stiller trygd i form av kontantar eller verdipapir. Ved opphøyr av lånet skal identiske verdipapir leverast tilbake. Innlånaren forpliktar seg til å kompensere utlånaren for ulike hendingar knytte til verdipapira, til dømes teikningsrettar, utbytte med meir. I tillegg betaler innlånaren gebyr. Innlånaren har stemmerett på verdipapir i låneperioden.

Utlånte verdipapir blir ikkje frårekna frå Noregs Bank sin balanse. I avtaleperioden blir dei rekneskapsførte etter dei ordinære rekneskapsreglane for verdipapir. Utlånsgebyr blir inntektsførte løpande.

Motteken trygd i form av kontantar blir rekna inn i balansen med ein tilsvarande gjeld, som blir målt til amortisert kost. Trygd i form av verdipapir blir innrekna dersom dei blir reinvesterte. Urealiserte og realiserte gevinstar og tap på reinvesteringane målte til verkeleg verdi, blir førte i resultatrekneskapen.

4.4 Tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar

Ved tilbakekjøpsavtalar blir ikkje verdipapiret frårekna ved inngåing av tilbakekjøpsavtalen. I avtaleperioden blir det rekneskapsført etter dei ordinære rekneskapsreglane for verdipapir. Eit motteke kontantbeløp blir innrekna som ein finansiell eigedel og med ein tilsvarande kortsiktig finansiell skyldnad til amortisert kostpris.

Ved tilbakesalsavtalar blir ikkje det underliggjande verdipapiret rekna inn i balansen. Det avgitte kontantbeløpet bli frårekna balansen, og ei tilsvarande fordring på å få att kontantbeløpet blir innrekna i balansen og målt til amortisert kostpris.

4.5 Opptente og påkomne renter

Opptente og påkomne renter blir presenterte i balansen på same linje som den tilhøyrande finansielle eigedelen eller skyldnaden.

5. SKATT

Noregs Bank er ikkje skattepliktig for verksemda si. Trekt kjeldeskatt på utbetalt dividende og kupongrente blir presentert som reduksjon i den aktuelle inntekta. Dersom kjeldeskatten kan krevjast tilbakebetalt, blir dette vist som eit krav fram til tilbakebetalinga skjer.

6. FORVALTINGSGODTGJERSLE

Noregs Bank sine kostnader knytte til forvaltninga av Statens pensjonsfond utland blir dekte av Finansdepartementet, innanfor ei øvre grense. Forvaltingsgodtgjersla er det teke omsyn til ved avslutninga av rekneskapen, men ho blir først gjord opp i det påfølgjande året.

7. UTLÅN TIL BANKAR M.M.

Utlån blir presenterte til nominell verdi, eventuelt redusert med nedskrivingar. Inntekt knytt til kontohald og utlånstener i bankane blir presentert under linja «Andre driftsinntekter».

Konstaterte tap på utlån/krav blir kostnadsførte. Pårekna tap blir kostnadsførte etter ei konkret vurdering av det enkelte engasjementet. I balansen blir pårekna tap presenterte som reduksjon av utlånsmassen.

8. VARIGE DRIFTSMIDDEL

Varige driftsmiddel blir vurderte til innkjøpskost, med frådrag for planlagde lineære avskrivingar. Dersom den verkelege verdien av varige driftsmiddel er lågare enn den bokførte verdien, og verdifallet er forventa ikkje å vere forbigåande, er verdien nedskriven til verkeleg verdi.

9. GULLBEHALDING OG ANDRE SAMLINGAR

Banken har ei beholdning av gullmyntar og gullbarrar. Beholdingane er verdisette til innkjøpskost, som er verdien på tidspunktet då gullet blei omklassifisert frå internasjonale reservar til eigedelar med eit formål om langsiktig eige. Dersom den verkelege verdien (metallverdien) på lengre sikt blir verande vesentleg lågare, vil verdien bli nedskriven. Verdien blir ikkje oppskriven ved høgare metallverdi på gull. Noregs Bank har ei stor samling av kunst, gåver og museale gjenstandar, mellom anna medaljar, setlar og myntar. Denne samlinga er registrert, men ikkje balanseført.

10. PENSJONAR OG UTbetalingsplikter

Pensjonar og utbetalingsplikter blir rekneskapsbehandla i samsvar med NRS 6 Pensjonskostnader. Noregs Bank har to pensjonsordningar, ei sikra ordning for tilsette i banken, som blir finansiert gjennom ei eiga pensjonskasse, og i tillegg ei usikra ordning for enkelte andre tilsette.

Utbetalingspliktene banken har, er knytte til omstillingstiltak i form av ventelønn, førtidspensjonar og sluttvederlag. Ved fondsbaserte ordningar gjennom Noregs Banks pensjonskasse byggjer utrekningane på aktuariemessige føresetnader om levealder, forventa lønnsvekst og regulering av grunnbeløpet. Dei økonomiske føresetnadene som ligg til grunn for utrekninga av pensjonspliktene, kan endre seg over tid. Netto pensjonsplikt er forskjellen mellom noverdien av pensjonspliktene og verdien av pensjonsmidlar som er avsette for betaling av ytingane. Pensjonsmidlane blir vurderte til verkeleg verdi. Måling av pensjonsplikt og pensjonsmidlar blir gjennomført på balansedagen. Arbeidsgivaravgift er inkludert i tala og blir rekna ut frå netto faktisk underfinansiering.

Utrekninga av pensjonskostnader byggjer på ei lineær fordeling av pensjonsopptening og består av påkommen pensjonsopptening gjennom året, fråtrekt avkastning på midlar avsette til pensjonar.

I samsvar med NRS 6 Pensjonskostnader kan akkumulert verknad av estimatendringar og avvik på inntil 10 prosent av det som er størst av pensjonsplikta og pensjonsmidlane, heldast utanfor årets resultatføring for utjamning i resultatet.

Note 1 Renteinntekter og utbytte

Tal i millioner kroner

	2009	2008
Renteinntekter av innskot	66	84
Utbytte aksjar	2 106	2 313
Renteinntekter av verdipapir	6 224	7 829
Renteinntekter av utlån	289	2 145
Inntekter utlån deponerte verdipapir	179	278
Renteinntekter vedr. IMF og SDR	13	86
Rentekostnader av finansielle derivat	-1 549	-135
Renteinntekter og utbytte	7 328	12 599

Note 2 Verdiendring finansielle instrument

Tal i millioner kroner

	2009	2008
Realisert tap aksjar	-1 108	-2 328
Urealisert gevinst/tap aksjar	23 812	-39 711
Realisert gevinst/tap rentepapir	296	-1 389
Urealisert gevinst/tap rentepapir	7 874	-6 914
Urealisert gevinst/tap obligasjonar reinvestert i utlånsprogram	301	-814
Gevinst/tap derivat	1 559	-3 162
Verdiendring finansielle instrument	32 734	-54 318

Note 3 Kursreguleringar på valuta

Tal i millioner kroner

	2009	2008
Realisert tap/gevinst på valuta	-9 541	12 054
Urealisert tap/gevinst på valuta	-43 598	51 468
Kursregulering på valuta	-53 139	63 522

Note 4 Resultat andre utanlandske finansielle instrument

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Renter innlån	-358	-2 498
Gevinst/tap på valuta innlån	8 412	-13 284
Valutakursendring SDR	856	-369
Resultat langsiktig utlån	-7	0
Resultat av andre	1	-229
Resultat andre utanlandske finansielle instrument	8 904	-16 379

Note 5 Resultat innanlandske finansielle instrument i utanlandsk valuta

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Renter	275	351
Tap/gevinst på valuta	-3 884	891
Resultat innanlandske finansielle instrument i utanlandsk valuta	-3 609	1 242

Note 6 Resultat innanlandske finansielle instrument i norske kroner

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Rentekostnader av innlån	-67	-274
Gevinst på innanlandske valutaterminar	3 198	2 135
Resultat innanlandske finansielle instrument i norske kroner	3 131	1 862

Note 7 Rentekostnader til staten, bankar m.m.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Rentekostnader til staten	-2 607	-6 307
Rentekostnader på innskot frå bankar	-1 348	-2 138
Rentekostnader bankdrivne depot	-19	-64
Renteinntekter av utlån	1 920	3 894
Andre renter	0	1
Rentekostnader til staten, bankar m.m.	-2 054	-4 614

Innskot frå statskassa er i 2009 forrenta til 3,50 prosent p.a. i 1. kvartal, 1,50 prosent i 2. kvartal, 0,75 prosent i 3. kvartal og 0,50 i 4. kvartal. Dei same rentesatsane gjeld for innskot

frå offentlege kontohavarar som får rentegodtgjersle for innskota sine.

Note 8 Driftsinntekter og driftskostnader

Forvaltingsgodtgjersle Statens pensjonsfond utland

Blant driftsinntektene og driftskostnadene til banken er inntekter og kostnader knytte til forvaltinga av Statens pensjonsfond utland inkluderte med 3 228 millionar kroner. Desse kostnadene blir dekte av Finansdepartementet, innanfor ei

øvre grense. I kostnadene knytte til forvaltinga har ein og med fordelte indirekte og kalkulatoriske kostnader. Forvaltingsgodtgjersla inneheld desse komponentane, som inngår i driftskostnadene til banken, inkludert personalkostnader og avskrivningar:

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Interne kostnader	780	658
Kostnader til depot og oppgjær	289	341
Minimumshonorar til eksterne forvaltarar	432	420
Avkastningsavhengige honorar til eksterne forvaltarar	1 402	487
Andre kostnader	325	259
Forvaltingsgodtgjersle	3 228	2 165
Forvaltingsgodtgjersle, ekskl. avkastningsavhengige honorar	1 826	1 678

Personalkostnader

Blant driftskostnadene for Noregs Bank er dei totale personalkostnadene 892 millionar kroner. Dei er samansette av desse komponentane:

	Tal i millionar kroner	
	2009	2008
Lønn og honorar	-587	-485
Arbeidsgivaravgift	-80	-67
Pensjonskostnader (jf. 8.1)	-140	-94
Omstillingskostnader (jf. 8.2)	-17	-33
Andre personalkostnader	-68	-65
Sum personalkostnader	-892	-745

Noregs Bank har 589 fast tilsette per 31.12. 2009, og det tilsvarer 579,3 årsverk.

Spesielt om lønns-, pensjons- og omstillingsforhold

Honorar til styrende organ

Årleg godtgjersle til leiaren av representantskapet er 43 000 kroner, til nestleiaren 27 000 kroner og til dei andre medlemmene 21 000 kroner. Varamedlemmene har ei årleg godtgjersle på 3 500 kroner. Medlemmene i den faste komiteen har ei årleg godtgjersle på 43 000 kroner. Samla godtgjersle til medlemmene av den faste komiteen og representantskapet er 641 000 kroner i 2009.

Dei fem eksterne medlemmene av hovudstyret har ei årleg godtgjersle på 182 000 kroner. Varamedlemmene har ei fast årleg godtgjersle på 37 000 kroner og 5 000 kroner i tillegg for kvart møte dei er med på. Leiaren av revisjonskomiteen har ei årleg godtgjersle på 66 000 kroner, mens resten av medlemmene har ei årleg godtgjersle på 55 000 kroner. Medlemmene i kompensasjonsutvalet har ei godtgjersle på 5 000 for kvart møte dei er med på. Samla godtgjersle i 2009 er 1 329 790 kroner.

Lønn og pensjonsforhold for sentralbanksjef

S. Gjedrem og visesentralbanksjef J.F. Qvigstad

Lønna til sentralbanksjefen og visesentralbanksjefen blir fastsett av Finansdepartementet, og den utbetalte lønna i 2009 er høvesvis 1 689 964 kroner til Gjedrem og 1 605 504 kroner til Qvigstad. I tillegg har dei fri bil, fri telefon og har fordelar ved at arbeidsgivaren dekkjer forsikringar. Den samla verdien av desse fordelane er høvesvis 122 904 og 135 899 kroner. Full alderspensjon for sentralbanksjefen utgjer 2/3 av den lønna som til kvar tid er fastsett for stillinga. Full pensjon for visesentralbanksjefen er 2/3 av lønna ved avgangen, regulert likt med pensjonane i folketrygda. Alderspensjon blir gjeldande frå sluttidspunktet, men ikkje før frå fylte 65 år. Oppteningstida for full pensjon er 12 år. Pensjonen er samordningspliktig med andre offentlege pensjonsordningar. Ved utgangen av 2009 er pensjonsplikta knytt til sentralbanksjefen aktuarutrekna til 11,5 millionar kroner og for visesentralbanksjefen 2,1 millionar kroner (for tida som visesentralbanksjef), når det er teke omsyn til samordning med folketrygda. Samordning med andre offentlege pensjonsordningar vil redusere kostnadene for Noregs Bank. Denne samordninga er ikkje med i utrekninga. Endringa i 2009 er belasta drifta av Noregs Bank. Visesentralbanksjef Qvigstad har i tillegg ein oppsett pensjonsrett knytt til tidlegare tenestetid i Noregs Bank.

Lønn og pensjonsforhold for andre leiande personar i Noregs Bank

Tal i kroner

Leiar av område	Namn	Utbetalt lønn	Samla verdi av andre fordelar
Finansiell stabilitet	K. Gulbrandsen	1 217 976	13 800
Kapitalforvaltinga	Y. Slyngstad	4 044 489	13 800
Pengepolitikk	J. Nicolaisen	1 215 531	13 475
Administrasjon	J. Ebbesen	1 178 076	11 800
Juridisk avdeling	M. Ryel	1 295 980	19 738
Kommunikasjonsavd.	S. Meisingseth	1 115 151	13 800
Internrevisjonen	I. Valvatne	1 236 121	21 100

Lønn til områdeleiarar vert fastsett av sentralbanksjefen i samsvar med rammer gitt av hovudstyret og etter årlege vurderingar.

For leiande personar i Noregs Bank gjeld dei same rettane til pensjon som for øvrige tilsette i Noregs Bank, jf. avsnittet om pensjonsordningar. Leiande personar har same rett til lån i Noregs Bank som bankens øvrige tilsette. Lånevilkåra er omtalte i note 15.

Pensjonsordningar i Noregs Bank

Den ordinære pensjonsplikta for Noregs Bank blir dekt gjennom pensjonskassa som banken har. Denne pensjonskassa er organisert som ei eiga juridisk eining. Pensjonsyttingane utgjer 2/3 av lønna på pensjoneringstidspunktet. Full pensjon blir opptent ved 30 års teneste. Dei tilsette betaler inn 2 prosent av brutto årslønn som innskot i pensjonskassa. Tilskotet frå Noregs Bank er for 2009 dekt ved kontant innbetaling og bruk av oppsparte premiefondsmidlar. Ytingar frå pensjonskassa er samordningspliktige. Frå 01.01.2007 er grunnlaget for pensjonsyttingane i sikra ordning avgrensa til 12 gonger grunnbeløpet i folketrygda. For den delen av pensjonsgivande lønn som ligg over 12 G, er det frå og med 2007 etablert ei usikra pensjonsordning over drifta for dei som allereie hadde ein avtale om pensjon utover denne grensa. For tilsette etter 01.01.2007 er det ei avgrensing i grunnlaget for pensjonen på 12 G. Pensjonsordninga tilfredsstiller krava til offentleg tenestepensjon.

Forsikringsteknisk utrekna pensjonsplikt for sikra ordningar i Noregs Bank er 2 108,4 millionar kroner. Føresetnader om dødsrate og andre demografiske faktorar er endra frå K 1963 med verknad frå 2009 og er baserte på standard K 2005-grunnlaget i kollektiv pensjonsforsikring. For Noregs Bank utgjorde eingongspremien 31,6 millionar kroner. For utrekning av uføreavsetjingar er tariff IR 73 lagd til grunn. I pensjonspliktene er det rekna inn eit tillegg for framtidige administrasjonskostnader på 3 prosent. Utrekning av pensjonsyttingar for den enkelte tek utgangspunkt i den pensjonsyttinga vedkommande har tent opp eller tek imot per 31.12.2009. Pensjonspliktene svarer til utrekna kontantverdi av opptent yting. 2 214 personar er knytte til den sikra pensjonsordninga i banken. Dei fordeler seg på 981 med fast pensjonsutbetaling, 672 aktive medlemmer (inkluderer alle i omstilling) og 561 som har slutta med oppsette rettar.

Noregs Bank sine pensjons- og utbetalingsplikter

Norsk rekneskapsstandard for pensjonskostnader er lagd til grunn ved utrekninga av pensjons- og utbetalingspliktene. Noregs Bank har sikra pensjonsordningar knytte til medlemskap i Noregs Banks pensjonskasse. I tillegg har banken usikra ordningar som blir finansierte direkte over drifta. Dette er spesielle og tildelte pensjonar, driftspensjon for lønn over 12 G og avtalte førtidspensjonar og ventelønnsavtalar knytte til omstilling. I utbetalingspliktene knytte til omstilling er noverdien av alle stadfesta avtalar med, inkludert avtalar som startar utbetaling i 2009 eller seinare.

Økonomiske føresetnader ved utrekningane:

	2009	2008
Diskonteringsrente	5,5 prosent	5,5 prosent
Pensjons- og G-regulering	4,25 prosent	3,75 prosent
Forventa lønnsvekst	4,5 prosent	4,0 prosent
Forventa avkastning på pensjonsmidlar	6,0 prosent	6,0 prosent
Forventa årleg avgang	2–3 prosent opp til 50 år, deretter 0	d. s.
Demografiske føresetnader	K 2005 for død / IR 73 for uførleik	d. s.

Banken sine pensjons- og utbetalingsplikter inkl. arbeidsgivaravgift har ei samla overfinansiering ved utgangen av 2009. Overfinansieringa kan nyttast på eit seinare tidspunkt

og er derfor balanseført som «Anna gjeld» i balansen, med desse komponentane:

Pensjons- og utbetalingsplikter

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Sikra ordningar gjennom pensjonskassa (overfinansiering)	-247	-217
Spesielle og tildelte pensjonar	64	58
Utbetalingsplikter knytte til omstilling	95	114
Driftspensjon utover 12 G	53	46
Norsk Kontantservice AS, del av eingongspremie	14	17
Samla overfinansiering av pensjons- og utbetalingsplikter	-21	18

8.1 Pensjonskostnader

Ved utgangen av 2009 er sikra ordningar gjennom pensjonskassa overfinansierte. Pensjonskostnadene er rekna ut i samsvar med Norsk rekneskapsstandard for pensjonskost-

nader og inkluderer opptening, rentekostnad og forventa avkastning på pensjonsmidlane.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Pensjonskostnad for sikra ordning, som er samansett av	122	79
– noverdi opptening i år	71	64
– rentekostnad på pensjonsskyldnaden	134	129
– forventa avkastning på pensjonsmidlane	-127	-133
– resultatført estimatendring	37	16
– medlemsinnskot	-8	-7
– arbeidsgivaravgift	15	10
Spesielle og tildelte pensjonar	10	7
Driftspensjon	7	7
Norsk Kontantservice AS, tilsette med tidlegare teneste i Noregs Bank	1	1
Netto pensjonskostnader	140	94

Noregs Bank sin del av eingongspremiar for tilsette i Norsk Kontantservice AS med tidlegare tenesteforhold i Noregs Bank inngår i pensjonskostnadene.

Auken i dei ikkje sikra spesielle og tildelte pensjonane er med i den samla pensjonskostnaden til banken. Pensjonskostnadene er viste i tabellen ovanfor.

8.2 Omstillingskostnader

Omstillingskostnader er knytte til studiepakkar, ventelønnsavtalar og førtidspensjonar.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Endring i utbetalingsskyldnad i perioden	-19	-15
Utbetalingar frå ordninga	36	48
Omstillingskostnader inkl. arbeidsgivaravgift	17	33

8.3 Andre driftskostnader

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Depot- og oppgjærskostnader	-295	-361
Forvaltningstenester faste	-445	-433
Forvaltningstenester avkastningsavhengige	-1 425	-508
Andre kostnader	-1 032	-925
Andre driftskostnader	-3 197	-2 227

Revisjonskostnader

I 2009 utgjorde dei samla kostnadene til sentralbankrevisjonen 25,9 millionar kroner og omfatta revisjon og attestasjon av banken si finansielle rapportering og tilsyn med drifta til banken på vegner av representantskapet. Beløpet inkluderer 12,1 millionar kroner (inkl. mva.) utbetalt til revisjonsselskap

for samarbeid om revisjon av rekneskapsrapporteringa for Statens pensjonsfond utland. I tillegg har det same revisjonsselskapet også utført eit attestasjonsoppdrag knytt til banken si kapitalforvaltning for 3,3 millionar kroner.

Note 9 Utanlandske verdipapir

Tal i millionar kroner

	Innkjøps- kost	Verkeleg verdi	Oppt utbytte/ rente	Sum verkeleg verdi
Aksjar:				
Børsnoterte aksjar	94 266	82 966	97	83 063
Sum aksjar	94 266	82 966	97	83 063
<i>Av dette utlånte aksjar</i>				8 445
Statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar:				
Statsobligasjonar	35 765	34 823	378	35 201
Obligasjonar utferda av lokale styresmakter	3 753	3 787	79	3 866
Obligasjonar utferda av overnasjonale einingar	2 011	1 917	35	1 952
Obligasjonar utferda av kredittbyrå	9 712	8 790	180	8 970
Sum statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar	51 241	49 317	672	49 989
Realrente obligasjonar:				
Obligasjonar utferda av statlege styresmakter	8 213	8 749	44	8 793
Selskapsobligasjonar	0	0	0	0
Sum realrente obligasjonar	8 213	8 749	44	8 793

	Innkjøps- kost	Verkeleg verdi	Oppt utbytte/ rente	Sum verkeleg verdi
Selskapsobligasjonar:				
Obligasjonar utferda av energiselskap	2 213	2 179	40	2 219
Obligasjonar utferda av finansinstitusjonar	15 124	13 171	279	13 450
Obligasjonar utferda av industriselskap	8 339	8 230	166	8 396
Sum selskapsobligasjonar	25 676	23 580	485	24 065
Verdipapiriserte obligasjonar:				
Obligasjonar med fortrinnsrett	24 840	25 611	544	26 155
Mortgage Backed Securities	8 206	7 329	28	7 357
Asset Backed Securities	2 900	2 400	7	2 407
Commercial Mortgage Backed Securities	5 204	3 434	27	3 461
Sum verdipapiriserte obligasjonar	41 150	38 774	606	39 380
Sum statskassevekslar	0	2 960	0	2 960
Sum obligasjonar og andre renteberande verdipapir	126 280	123 380	1 807	125 187
<i>Av dette utlånte obligasjonar</i>				18 135

Note 10 Tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar, utlån verdipapir og avgitt/motteken kontanttrygd

10.1 Tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar

Noregs Bank gjer handlar i tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar for å finansiere posisjonar til lågast mogleg pris og for å skape meirinntekt for porteføljen. Tabellane nedanfor viser

posisjonar i tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar som er førte i balansen per 31.12.2009.

Utlån

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlån knytte til kontantar	0	1 461
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar, finansiering	40 668	37 058
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar, reinvesteringar av kontanttrygd knytte til utlån av verdipapir	9 762	14 423
Opptent rente for utlån i deponerte verdipapir	7	38
Utlån	50 437	52 980

Innlån i utenlandsk valuta

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Innlån knytte til innskot	0	57 661
Innlån knytte til tilbakekjøpsavtalar	8 633	28 012
Andre innlån	272	0
Innlån i utenlandsk valuta	8 905	85 673

«Innlån knytte til innskot» gjeld kredittavtale med Federal Reserve Bank som blei avslutta i 2009, der Noregs Bank lånte amerikanske dollar mot å stille trygd for eit tilsvarande beløp i norske kroner. Trygda er i 2008 bokført på linja «Andre krav i norske kroner».

10.2 Motteken kontantrygd

Porteføljen tek imot kontantrygd i samband med utlån av verdipapir. Kontantrygda blir balanseført, sidan Noregs Bank har tilgang til behaldninga på bankkonto. Tabellane nedanfor viser beløpa som er førte i balansen ved årsslutt.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Motteken kontantrygd knytt til utlån av verdipapir	16 733	25 738
Motteken kontantrygd knytt til kredittavtalen med Sedlabanki Islands	0	1 484
Sum motteken kontantrygd	16 733	27 222

10.3 Utlån av verdipapir

Utlånte verdipapir

Tabellen nedanfor viser verdipapira som er lånte ut gjennom utlansprogramma ved årsskiftet. Desse verdipapira er

balanseførte under «Utlånte aksjar» og «Utlånte obligasjonar».

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlånte aksjar	8 445	10 653
Utlånte obligasjonar	18 135	29 252
Sum sikra utlån av verdipapir	26 580	39 905

Noregs Bank har gjort avtalar om utlån med eksterne utlånsagentar. Alle desse avtalane har punkt som sikrar interessene til Noregs Bank dersom låntakaren av verdipapira ikkje kan

levere dei tilbake, og dersom trygda som er stilt for utlånet, ikkje strekkjer til for å dekkje tapa.

Motteken trygd i samband med utlån av verdipapirer

Tal i millionar kroner

	2009		2008	
	Balanseført	Verkeleg verdi	Balanseført	Verkeleg verdi
Kontantrygd	16 733	16 733	25 738	25 738
Sikring i form av aksjar	-	5 163	-	8 026
Sikring i form av obligasjonar	-	5 570	-	7 367
Sum trygd	16 733	27 466	25 738	41 131

Reinvesteringar av kontantrygd

Trygd i form av kontantar blir reinvestert i tilbakesalsavtalar eller diversifiserte obligasjonsfond med kort løpetid og høgaste kredittkarakter (Aaa frå Moody's). Noregs Bank har

gjort avtalar med utanlandske forretningsbankar som forvaltar av desse fonda. Tabellen nedanfor viser reinvesteringane til verkeleg verdi ved årsskiftet, slik dei kjem fram i balansen.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar	9 762	14 425
Asset Backed Securities	4 870	6 926
Structured Investment Vehicles	50	185
Andre renteberande verdipapir	1 664	2 940
Sum reinvesteringar i form av obligasjonar og andre renteberande verdipapir	6 584	10 051
Sum reinvesteringar knytte til utlån av verdipapir	16 346	24 476

Reinvesteringane er balanseførte under «Utlån knytte til tilbakesalsavtalar» og «Obligasjonar og andre renteberande verdipapir».

Nettoinntekter frå utlånte aksjar er resultatførte med 100 millionar kroner, og inntekter frå utlånte obligasjonar og andre renteberande verdipapir er resultatførte med 79 millionar kroner på resultatlinja «Renteinntekter og utbytte». Dette består av både inntekter og kostnader knytte til utlånsverksemda. Som følge av ei positiv marknadsutvikling i 2009 har tidlegare bokførte urealiserte tap på 885 millionar kroner

vedrørende reinvesterte obligasjonar i utlånsprogram snudd i 2009. Dette er resultatført på linja «Verdiendring finansielle instrument». Delar av dette er knytt til behaldningar som er selde i løpet av året og motsvarer realisert gevinst eller tap som inngår i netto inntekter frå utlånte verdipapir. Endringa i urealiserte tap gjennom året for obligasjonar som framleis var i behaldninga ved utgangen av 2009, var inntektsført med 507 millionar kroner. Tilsvarande blei eit urealisert tap på 814 millionar kroner resultatført for desse reinvesteringane i 2008.

Note 11 Finansielle derivat

Tabellen nedanfor viser dei finansielle derivata sine nominelle verdier for kjøpte (lange) og selde (korte) posisjonar som eksponering. Nominelle verdier er grunnlaget for berekning

av eventuelle betalingsstraumar og gevinstar/tap for kontraktane. I tillegg er egedelar (positive) og gjeld (negative) til marknadsverdi vist.

Tal i millionar kroner

	Eksponering				Verkeleg verdi		
	2009		Gjennomsnitt 2009		2009		
	Kjøp	Sal	Kjøp	Sal	Egedel	Gjeld	Netto
Valutahandler	876	307	1 142	22 839	1	2	-1
Børsnoterte futureskontrakter	21 729	3 611	12 824	4 869	45	12	33
Rentebyteavtalar	416	5 039	8 516	5 336	137	196	-59
Totalavkastningsbyteavtalar	0	0	1	0	0	0	0
Kredittbyteavtalar	364	41	127	1 022	0	22	-22
Aksjeavtalar	6	0	67	1	0	1	-1
Sum byteavtalar	786	5 080	8 711	6 359	137	219	-82
Opsjonar	3 911	1 234	4 372	1 846	181	64	117
Sum finansielle derivat	27 302	10 232	27 049	35 913	364	297	67

Valutaterminar

Valutaterminar omfattar valutahandler (terminkontraktar) med vanleg oppgjør og med framtidig levering. Eksponeringa er summen av dei nominelle verdiane av inngåtte kontraktar.

Børsnoterte futureskontraktar

Eksponeringa av børsnoterte futures-kontraktar er marknadsverdien av underliggjande instrument.

Ikkje børsnoterte finansielle derivat (OTC)

Rentebyteavtalar

Rentebyteavtalar og valutabyteavtalar er inkluderte i denne posten. Eksponeringa er den nominelle verdien og viser om Noregs Bank tek imot (har kjøpt) eller betaler (har selt) fast rente.

Totalavkastningsbyteavtalar

Ved ein totalavkastningsbyteavtale (TRS – total return swap) overfører kjøparen av trygda den totale avkastninga på underliggjande kreditt til seljaren av trygda i byte mot ei fast eller flytande rente. Med den totale avkastninga meiner ein her summen av kupongbetalingar og eventuelle verdiendringar. Underliggjande verdipapir for dei TRS som investeringsporteføljen er investert i, er CMBS (Commercial Mortgage Backed Securities)-indeksar og MBS (Mortgage Backed Securities)-indeksar.

Eksponeringa er nominell og viser om Noregs Bank tek imot (har kjøpt) eller betaler (har selt) indeksavkastninga.

Kredittbyteavtalar

Ved ein kredittbyteavtale tek seljaren av trygda imot ein periodisk premie eller eit eingongsbeløp frå kjøparen av trygda som ein kompensasjon for å overta kredittrisikoen. Kjøparen av trygda får betaling frå seljaren berre dersom kreditttrygda av underliggjande kreditt blir utløyst (utløysande hending). Ei utløysande hending kan til dømes vere eit misleghald av underliggjande kreditt/obligasjonslån. Trygda tek normalt slutt etter den første utløysande hendinga.

Underliggjande kreditt for kredittbyteavtalane er selskapsobligasjonar, verdipapir skrivne ut av nasjonalstatar, indeks som omfattar selskapsobligasjonar, ABS (Asset-Backed Securities)-indeksar og CMBS (Commercial Mortgage Backed Securities)-indeksar.

Eksponeringa viser om Noregs Bank har kjøpt eller selt trygd mot heile eller delar av den kredittrisikoen som er knytt til dei ulike typane av underliggjande verdipapir.

Aksjebyteavtalar

Aksjebyteavtalar er avtalar mellom to motpartar om å byte betalingsstraumar, basert på endringar i underliggjande verdipapir, som kan vere ein aksje, ei gruppe av aksjar eller ein indeks. I tillegg til den periodiske kontantstraumen tek ein imot innbetalingar i samband med dividende og selskaphendingar.

Eksponeringa svarer til marknadsverdien på underliggjande aksjar eller indeksar.

Opsjonar

Eksponeringa av opsjonar er marknadsverdien av underliggjande verdipapir. Opsjonskontraktar som Noregs Bankporteføljen har skrive, er plasserte under selde kontraktar i tabellen. Opsjonar der Noregs Bank betaler ein premie, ligg under kjøpte kontraktar i tabellen.

Note 12 Krav på Det internasjonale valutafondet

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Kvoten i Det internasjonale valutafondet	15 139	18 045
Fondsbeholdninga av konstante SDR	-12 198	-15 410
Reserveposisjonen i IMF	2 941	2 635
Særskilde trekkrettar	14 493	3 060
Lån til IMF	710	0
Opptente renter	1	4
Krav på Det internasjonale valutafondet	18 145	5 699
Motverdien av tildelte særskilde trekkrettar	-14 156	-1 811

Oppgåva til Det internasjonale valutafondet (IMF) er å arbeide for internasjonal monetær og finansiell stabilitet. Fondet gir råd til medlemslanda og gir mellombels finansiering ved betalingsbalanseproblem. Kvoten i IMF (1671,7 millionar SDR) avgjer kor mykje medlemslandet må yte til finansieringa av IMF, og dannar utgangspunkt for kor store lån landet kan få dersom det får betalingsvanskar.

Særskilde trekkrettar (SDR) er eit instrument IMF kan bruke for å tilføre internasjonal likviditet. Verdien av SDR blir

rekna ut frå ei korg samansett av amerikanske dollar, euro, britiske pund og japanske yen.

Motverdien av tildelte særskilde trekkrettar i IMF viser dei samla tildelingane av SDR sidan ordninga tok til å gjelde i 1970. Det er i 2009 tildelt 1395,3 millionar SDR, og samla tildelingar ved utgangen av 2009 er 1563 millionar SDR.

Note 13 Internasjonale reserver

Samanhengen mellom ulike reserveomgrep som blir brukte i publiseringar frå Noregs Bank:

Porteføljefordelte

Tal i millionar kroner

2009					
Porteføljar					
	Investe- ring	Penge- marknad	Petro- buffer	IMF reser- var,o.a.	Total
Verdipapir og innskot	198 658	13 881	13	49	212 602
Andre valutareservar	12 643	29 631	8 520	710	51 505
Valutareservar i samsvar med IMF	211 301	43 512	8 534	760	264 107
IMF reserveposisjon/trekkrettar	0	0	0	17 434	17 434
Internasjonale reserver	211 301	43 512	8 534	18 194	281 541
Valutakrav på utlandet	816	0	0	809	1 625
Valutagjeld på utlandet	-1 821	-6	0	-668	-2 494
- IMF reserveposisjon/trekkrettar lån	0	0	0	-18 145	-18 145
Innlån (valutagjeld)	-25 638	0	0	0	-25 638
Valutareservar i samsvar med bankrekneskapen	184 658	43 507	8 534	191	236 890
Valutakrav på innlandet	16	0	0	0	16
Mellomverande, separate porteføljar til forvaltning	769	0	2 424	0	3 193
Ikkje bokførte uoppgjorde kontantavtalar	0	0	-4 386	0	-4 386
Valuta til forvaltning	185 444	43 507	6 572	191	235 713

Valutafordelte

Tal i millioner kroner

	2009							
	USD	CAD	EUR	GBP	JPY	SDR	Andre	SUM
Verdipapir og innskot	73 155	4 424	78 649	27 102	10 287	0	18 985	212 602
Andre valutareservar	18 258	0	30 463	1 697	-31	710	406	51 505
Valutareservar i samsvar med IMF	91 413	4 425	109 112	28 799	10 256	710	19 392	264 107
IMF reserveposisjon/trekkrettar	0	0	0	0	0	17 434	0	17 434
Internasjonale reservar	91 413	4 425	109 112	28 799	10 256	18 145	19 392	281 541
Valutakrav på utlandet	804	0	692	11	3	94	21	1 625
Valutagjeld på utlandet	-1 851	26	-322	-294	-15	-23	-14	-2 494
– IMF reservepos./trekkrettar/lån	0	0	0	0	0	-18 145	0	-18 145
Innlån (valutagjeld)	-8 356	-202	-11 515	-5 238	-79	0	-249	-25 638
Valutareservar i samsvar med bankrekneskapen	82 010	4 248	97 967	23 278	10 165	71	19 150	236 890
Valutakrav på innlandet	0	0	0	0	0	0	16	16
Mellomv. separate porteføljar til forvaltning	2 033	66	1 101	131	-140	0	2	3 193
Ikkje bokførte uoppgjorte kontantavtalar	-1 794	0	-2 592	0	0	0	0	-4 386
Valuta til forvaltning	82 250	4 314	96 476	23 409	10 025	71	19 168	235 713

Risiko og verdisetjing

Investeringsporteføljen og pengemarknadsporteføljen er delar av Noregs Banks reserveomgrep. Desse porteføljane har kvar si oppgåve, og risikoprofilen er derfor ulik. Nedanfor er det forklart korleis den enkelte porteføljen er risikovurdert og verdiset.

Risikostyring er ein viktig aktivitet i Noregs Bank. Det er etablert prosessar for å identifisere, måle og overvake dei viktigaste risikoane som Noregs Bank er eksponert for gjennom den verksemda som blir driven. Dei fire viktigaste områda er marknadsrisiko, kredittrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Krava til styring og måling av risiko er nedfelte i retningslinjene for hovudstyret.

Risiko og verdisetjing i investeringsporteføljen

I løpet av 2009 stabiliserte finansmarknadene seg. Auka risikoappetitt, noko betre forventingar til veksten i verdsøkonomien og betre likviditet i obligasjonsmarknadene førte til stigande prisar på aksjar, obligasjonar og råvarer frå mars 2009 og fram til utgangen av året. Sjølv om ein enno opp-

lever at prisusikkerheten er stor på delar av porteføljen, er situasjonen totalt sett ein heilt annan enn han var ved årsslutt i 2008, og blir no vurdert til å ha komme tilbake til eit nivå som gir god tryggleik rundt verdifastsetjinga.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er risiko knytt til endring av verdien av porteføljen på grunn av endringar i renter, aksjeprisar og/eller valutakursar. Noregs Bank måler både absolutt og relativ marknadsrisiko i porteføljane.

Absolutt risiko blir estimert med basis i den faktiske porteføljen. Standardavviket er eit statistisk omgrep som seier noko om kor store variasjonar ein kan vente i avkastninga på porteføljen. Tabellen nedanfor illustrerer marknadsrisikoen, uttrykt ved forventa årleg standardavvik, i investeringsporteføljen sin faktiske portefølje på overordna nivå og for dei to aktivklassane.

	Risikomål	31.12.2009	Min 2009	Maks 2009	Gj. snitt 2009	31.12.2008
Total risiko, portefølje	St.-avvik	7,0 %	7,0 %	20,1 %	12,6 %	20,3 %
Aksjeportefølje	St.-avvik	9,8 %	9,8 %	35,2 %	20,4 %	36,4 %
Renteporfølje	St.-avvik	9,7 %	9,7 %	22,3 %	15,5 %	22,1 %

Risikotalet ved utgangen av 2009 inneber at ein i 2 av 3 år forventar at verdien av porteføljen svingar innanfor +/- 7,19 prosent av den totale marknadsverdien (eitt standardavvik), basert på den faktiske porteføljen på dette tidspunktet. Marknadsrisikoen er redusert vesentleg i løpet av 2009. Det er særleg i første halvår at reduksjonen i estimert forventa svingingsrisiko har skjedd. Marknadsrisikoen kan også uttrykkjast med basis i dei faktiske porteføljesvingingane gjennom året. Ved bruk av faktiske porteføljesvingingar er risikomålet i 2009 gjennomsnittleg 12,1 prosent og 6,5 prosent per 31.12.2009.

Reduksjonen i risikonivået kjem av reduksjon i volatiliteten og at marknadssituasjonen i stor grad er normalisert i løpet av 2009. I 2009 er det ikkje gjort endringar i referanseporteføljen til valutaresservane.

Risikomodellen

Modellen som er nytta, stipulerer forventa standardavvik for porteføljen, basert på samansetjinga av porteføljen og føresetnader om følsemd for svingingar i relevante marknadsfaktorar og samvariasjonar mellom desse faktorane. I Noregs Bank gjennomfører ein risikoberekingar på regelmessig basis. Det blir nytta både parametrisk berekningsmetode og berekning basert på Monte Carlo-simulering. Parametrisk metode inneber risikomodellering ved å føresetje at endringar i marknadsprisen er normalfordelte, mens Monte Carlo-simulering inneber å generere eit stort tal simulerte avkastningsresultat og tilhøyrande distribusjon. Ut frå distribusjonen kan ein i begge tilfella lese av den forventa risikoen i form at eit standardavvik, det vil seie eit mål på den forventa verdisvinginga av porteføljen. Parametrisk metode er nytta ved berekning av tala i tabellen ovanfor. Estimeringa av volatilitet og korrelasjon er basert på daglege historiske data, der nyare marknadsdata er tillagde meir vekt enn eldre data. Risikomodelen reagerer såleis svært raskt på endringar i marknaden.

Risikomodellar, sterke og svake sider

Berekna volatilitet er eit strategisk risikomål som fangar opp og måler samvariasjonen i porteføljen si eksponering på tvers av aktivaklassane, marknader, instrument og valutaer.

Det er viktig at ein risikomodell er i stand til å fange opp desse samanhengane og gi eit samla risikoestimat, ettersom fondet er veldiversifisert. Sidan dette er eit modellbasert overslag, er det føresetnadene bak modellen som avgjer kor treffsikkert estimatet er. Ved bruk av modellen er det nødvendig å vere kjend med dei viktigaste veikskapane:

- Berekna volatilitet estimerer risiko over ein bestemt tidsperiode og legg til grunn at eksponeringa er likvid og kan lukkast i den aktuelle tidsperioden.
- Berekna volatilitet seier noko om risikoen under normale marknadsforhold og vil underestimere risikoen i stressa marknader.
- Berekna volatilitet gir eit punkttestimat på risiko, men seier lite om den samla risikoprofilen (halerisikoen).
- Annualisering av daglege risikotal inneber at det blir forventa at volatiliteten og porteføljesamansetjinga er konstant over tid. Vidare ligg det ein tru på at den forventa avkastninga i suksessive periodar er lik null (random walk).

Likviditetsrisiko

Noregs Bank definerer likviditetsrisiko ved forvaltninga av valutaresservane som evna til å gjennomføre planlagde eller uventa endringar i samansetjinga av investeringsporteføljen på grunn av eksogene eller endogene forhold, utan å påføre reservane unormalt høge transaksjonskostnader. Styringa av likviditetsrisikoen er nedfelt i heile kontrollstrukturen.

For porteføljen sine posisjonar i aksjemarknaden er det ikkje knytt store utfordringar til målinga av desse styringsvariablane, fordi behaldninga består av aksjar som er noterte på regulerte børser. Det finst likevel nokre unntak, ved at enkelte lokale børser er lite velfungerande. For renteinstrument er målinga i utgangspunktet vanskeleg, sidan prosentdelen av ikkje-børsnoterte instrument er betydeleg. Utviklinga i marknaden sidan sommaren 2007 har også ført til fleire problemstillingar knytte til kvantitative mål av likviditeten i rentebaserte instrument.

Samanlikna med 2008 har likviditetsrisikoen felle sterkt eg gjennom 2009. For store delar av rentemarknaden som nærmast stoppa opp etter konkursen i Lehman Brothers, har likviditeten gradvis komme tilbake. Evna til å endre samansetjinga av renteporteføljen er derfor klart større no enn i 2008. Likviditeten i rentemarknaden er likevel enno markert lågare enn han var før uroa starta.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som kjem av at utferdaren av renteberande instrument ikkje oppfyller betalingspliktene sine overfor Noregs Bank. Ei anna form for kredittrisiko er motpartsrisiko, som oppstår gjennom derivat, valutakontraktar og tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar. Også oppgjersrisiko, som oppstår i samband med kjøp og sal av verdipapir som eit resultat av at ikkje alle transaksjonar skjer i realtid, fører til motpartsrisiko.

I investeringsporteføljen oppstår kredittrisiko dels i renteporteføljen som følgje av Finansdepartementet sitt val av investeringsstrategi og dels gjennom den aktive forvaltinga i Noregs Bank. Alle renteberande verdipapir som inngår i fondet sin referanseindeks, har ein karakter frå eit av dei tre store kredittvurderingsbyråa Standard & Poors, Moody's og Fitch. Alle dei tre byråa klassifiserer utferdarar av renteberande papir etter kor kredittverdige dei er. For langsiktige obligasjonslån blir det brukt ein karakterskala frå AAA til D. Den høgaste karakteren frå S&P og Fitch er AAA og frå Moody's Aaa. Den lågaste karakteren innanfor det som blir kalla «investment grade», er BBB frå S&P og Fitch og Baa frå Moody's. Lågare karakter enn det blir kalla «non investment grade». Referanseindeksen for porteføljen inneheld berre obligasjonar med karakteren «investment grade». Tabellen nedanfor viser renteporteføljen fordelt etter kredittkarakter frå minst eitt av kredittvurderingsbyråa ved årsskiftet.

Renteporteføljen fordelt etter kredittkarakter¹⁾:

	Tal i millionar kroner							
	Aaa\AAA	Aa\AA	A Baa\BBB	Ba\BB	Lågare	Inga	Totalt	
Statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar	31 116	7 262	2 099	1 416	-	22	890	42 805
Realrenteobligasjonar	5 020	3 493	179	-	-	-	101	8 793
Selskapsobligasjonar	365	4 773	10 986	7 116	535	247	43	24 065
Pantesikra obligasjonar	28 923	7 582	594	354	223	1 582	123	39 381
Sum obligasjonar o.a. renteb. verdipapir	65 424	23 110	13 858	8 886	758	1 851	1 157	115 044

¹⁾ Basert på kredittvurdering frå minst eitt av kredittvurderingsbyråa Moody's, Standard & Poors og Fitch. Kategorien «inga vurdering» inkluderer verdipapir som ikkje er vurderte av desse tre byråa. Desse verdipapira kan vere vurderte av andre, lokale byrå.

Denne tabellen viser eksponering mot kredittderivat:

	Tal i millionar kroner	
	Nominelt beløp	Verkeleg verdi
Kredittbyteavtalar, kjøpt vern	364	-21
Kredittbyteavtalar, seld vern	41	0

Kjøpt trygd inneber at kredittrisiko til porteføljen er redusert, mens seld trygd inneber at kredittrisiko har auka. Kreditteksponeringa er totalt sett noko redusert gjennom kredittbyteavtalar. Avtalane er i hovudsak knytte til kredittrisiko innanfor kategoriane Baa, Ba og lågare.

Noregs Bank har i løpet av 2009 innført kredittrisikomodellar for delar av renteporteføljen (selskapsobligasjonar). Dette gir grunnlag for statistisk baserte berekningar av moglege misleghald og forventa tap på lengre sikt.

Motpartsrisiko

Noregs Bank har i tillegg ein risiko overfor motpartar ved gjennomføring av transaksjonar, risiko overfor dei institusjonane der verdipapira er deponerte, og risiko overfor internasjonale oppgjers- og depotsystem (motpartsrisiko). Aksje- og renteporteføljen inneheld plasseringar i usikra bankinnskott og ikkje-børsnoterte derivat og valutakontraktar. Derivat blir nytta for både handels- og sikringsformål i porteføljen. Også tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar gir motpartsrisiko.

Noregs Bank overvaker motpartsrisikoen mellom anna gjennom krav til høg kredittvurdering av motpartane både ved utveljing og løpande. Krava er sette høgare for usikra kreditteksponering enn for kreditteksponering som er sikra med ulike former for pant. Hovudstyret har bestemt at ingen motpartar i usikra handlar kan ha lågare kredittvurdering enn A-/A3/A- frå Fitch, Moody's eller S&P. 76 prosent av dei godkjende motpartane til Noregs Bank har rating AAA-A. Andre motpartar enn desse blir det berre gjort transaksjonar med der oppgjeret er i forma «delivery versus payment», det vil seie at overføring av eigarskapen til ein eigedel og betalinga

skjer simultant. Endringar av kredittkvaliteten til motparten blir følgde opp kontinuerleg, også gjennom oppfølging av alternative kredittindikatorar som eigenkapitalvolatilitet og pris på konkursforsikring. Motpartsrisikoen blir kontrollert mot fastsette kreditttrisikorammer sette for kvar motpart gjennom måling av forventa framtidig eksponering.

Tabellen nedanfor viser motpartsrisikoar knytte til posisjonar i finansielle derivat, valutakontraktar og tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar (kontraktar med positiv marknadsvardi) ved slutten av året, og inneståande på bankkonti og fordringar knytte til uoppgjorde handlar. Både balanseverdiar og forventa framtidig eksponering (motpartsrisiko) er vist i tabellen. Metoden som er nytta for å berekne motpartseksponeringa, er i samsvar med Financial Services Authority (FSA) sin metode, omtalt i handboka til FSA. Metoden blir kalla marknadsvardimetoden, og motpartseksponeringa er rekna ut på grunnlag av marknadsvardien pluss eit påslag for å ta omsyn til graden av volatilitet. For berekning av tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar er det også justert for faktisk tryggleik.

Tal i millionar kroner

	2009		2008
	Motpartsrisiko	Balanseført verdi	Balanseført verdi
Valutaavtalar	6	1	50
Kredittbyteavtalar	4	-	813
Rentebyteavtalar	171	136	2 841
Totalavkastningsbyteavtalar	-	-	16
Aksjebyteavtalar	-	-	12
Opsjonar	175	182	739
Sum finansielle derivat	356	319	4 471
Bankinnskott	561	561	3 145
Tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar	2 733	3 648	-
Uoppgjorde handlar – krav	802	802	7 644
Totalt	4 452	5 330	15 260

Posisjonane er viste før motrekning, og trygd er det ikkje teke omsyn til. For å redusere motpartsrisikoen har Noregs Bank inngått bilaterale avtalar om motrekning ved ikkje-børsnoterte derivat og valutakontraktar. Noregs Bank stiller strenge krav til

trygd ved slik usikra eksponering. Terskelverdiene for innhenting av trygd er sette til mellom 0 og 50 millionar euro eller dollar, målt som netto positiv marknadsvardi per motpart.

Måling til verkeleg verdi av finansielle instrument

Kontrollmiljø

Det er etablert ein omfattande prosess for dagleg verdisetjing av posisjonane i porteføljen, med innhenting og kontroll av prisar hos eksterne rekneskapsleverandørar og i driftseiningane i Noregs Bank. Ved månadsstutt er i tillegg verdisetjinga underlagd ei rekkje kontrollrutinar i Noregs Bank, som har som formål å kvalitetssikre at prisane som blir brukte i verdifastsetjinga, er i tråd med dei etablerte verdivurderingsrutinane og med prinsippet om verkeleg verdi. Ved kvar kvartalsslutt blir det utarbeidd eit verdisetjingsnotat og ein rapport som gjer greie for resultatane av dei utførte kontrollane og status for verdivurderinga. Notatet og rapporten blir gjennomgått i ein verdisetjingskomité, som er eit forum for eskalering av større prisingsspørsmål, og som formelt godkjenner verdifastsetjinga. Komiteen møtest kvart kvartal før rekneskapsperioden blir lagt fram.

Fastsetjing av verkeleg verdi

For fastsetjing av verkeleg verdi blir det nytta eit hierarki av uavhengige priskjelder, fastsett i Noregs Bank. Behaldningar som finst i referanseindeksane, blir vanlegvis prisa etter prisfastsetjinga hos indeksleverandørane, mens dei resterande behaldningane av aksjar og obligasjonar i svært stor

grad blir prisa av velrenommerede eksterne og uavhengige prisleverandørar. Det blir utført prisverifiseringsanalysar som samanliknar prisane i høve til dei etablerte hierarkia med alternative tilgjengelege priskjelder. Der alternative priskjelder er meir representative for den verkelege verdien, blir det gjort prisendringar for å få verdisetjinga nærmare den forventa verkelege verdien.

Alle aksjar og obligasjonsbehaldningar i porteføljen er blitt inndelte i kategoriar for vurdert uvisse om prisane. Kategori 1 består av investeringar som er verdisetta på grunnlag av observerbare marknadsprisar i aktive marknader og blir rekna for å ha svært avgrensa verdisetjingsrisiko. Investeringar som kjem inn under kategori 2, har ei prisfastsetjing som er basert på modellar med observerbare datapunkt. Desse behaldningane inneheld noko uvisse om prisane når det gjeld etableringa av den verkelege verdien, men totalt sett blir denne verdisetjingsrisikoen rekna for å vere avgrensa. Behaldningar allokerte i kategori 3, er modellprisa med ei omfattande uvisse rundt fastsetjinga av den verkelege verdien. Det er likevel slik at ein betydeleg del av desse investeringane er prisa av eksterne, profesjonelle prisleverandørar som blir rekna for å vere gode til å fastsetje beste tilgjengelege anslag for den verkelege verdien, og der den totale verdivurderinga frå ulike prisleverandørar viser liten grad av avvik.

I tabellen nedanfor er investeringane delte inn i kategoriar for vurdert uvisse i prisinga per 31.12.2009.

Tal i millionar kroner

Kategorisering av investeringar m.h.t. uvisse om pris	Observerbare marknadsprisar i aktive marknader		Modellprising med observerbare datapunkt		Modellprising med større uvisse rundt fastsettelse av verkeleg verdi		Totalt	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Aksjar og delar	83 050	69 943	13	7	1	13	83 064	69 962
Obligasjonar	52 501	65 794	58 517	85 818	4 026	11 099	115 044	162 711
Totalt	135 551	135 737	58 530	85 825	4 027	11 112	198 108	232 673

Nær alle aksjebeholdningane i porteføljen er klassifiserte som kategori 1-posisjonar med avgrensa verdisetjingsrisiko, sidan det ligg føre offisielle sluttkursar frå børs i ein aktiv transaksjonsmarknad. Aksjebeholdningar klassifiserte i kategori 2 består i hovudsak av relativt illikvide aksjepostar, der prisfastsetjinga er modellert ut frå liknande meir likvide aksjepostar utferda av det same selskapet. Verdisetjingsrisikoen er generelt relativt avgrensa, sidan modelleringa er

enkel og datapunkta som inngår i modellen, er observerbare. Aksjar klassifiserte i kategori 3 består av eit fåtal aksjar der prisfastsetjinga er spesielt usikker på grunn av suspensjon av omsetninga som kjem av spesielle situasjonar som konkurs, nasjonalisering, likvidering o.a.

Når det gjeld obligasjonsinvesteringane, er biletet av uvisse omkring prisane nyansert. Noregs Bank gjer analysar for å avdekkje i kva grad det har vore faktiske transaksjonar og pristransparens med tilhøyrande likviditet i marknaden for dei enkelte typane av obligasjonar og for ei rekkje enkeltpapir på rapporteringstidspunkta. Prisfastsetjinga for dei fleste statsobligasjonane er basert på observerbare marknadsprisar i ein aktiv marknad for kursstilling og med hyppige transaksjonar. Statsrelaterte obligasjonar og realrenteobligasjonar er fordelte på kategori 1 og 2, basert på banken sine analysar av likviditet og grad av handel og pristransparens i marknaden. Analysen viser ein relativt høg grad av observert likviditet for desse obligasjonane. For dei fleste selskapsobligasjonane er prisen vurdert ut frå modellar med observerbare datapunkt, mens enkelte spesielt illikvide selskapsobligasjonar høyrer til kategori 3. Verdipapiriserte obligasjonar er fordelte på alle tre kategoriar, basert på kompleksitet knytt til modelldatapunkta og grad av likviditet, faktiske transaksjonar og pristransparens i marknaden. Obligasjonar med fortrinnsrett er kategoriserte i dei observerbare kategoriane 1 og 2, basert på relativt høg grad av likviditet og pristransparens i marknaden. Enkelte svært likvide garanterte bustadlånobligasjonar tilhøyrer kategori 1 med observerbare marknadsprisar i aktive marknader. Andre garanterte bustadlånobligasjonar som ikkje er delte opp i transjar, er klassifiserte som prisa med modellar med observerbare datapunkt. Verdipapiriserte obligasjonar som er delte opp i transjar, slik at dei har spesielt høg eksponering mot modelldatapunkt som ikkje er observerbare, høyrer til kategori 3. Andre verdipapiriserte obligasjonar er fordelte på modellpriskategori 2 og 3, basert på lågare observert grad av likviditet og pristransparens i marknaden.

Den samla eksponeringa som er vurdert spesielt usikker med omsyn til korrekt prisfastsetjing, var 4,0 milliardar kroner ved utgangen av 2009. Denne eksponeringa bestod nesten utelukkande av amerikanske verdipapiriserte obligasjonar som ikkje er garanterte av føderale kredittinstitusjonar (0,7 milliardar kroner), der samanlikningar mellom tilgjengelege priskjelder tydde på høg grad av uvisse om prisen. I tillegg blei enkelte typar amerikanske verdipapiriserte obligasjonar som er garanterte av føderale institusjonar, omklassifiserte frå kategori 2 til kategori 3 på grunn av stor uvisse knytt til ein av input-parametrane i modellane, først og fremst risiko for tidleg tilbakebetaling av hovudstolen. Den resterande eksponeringa bestod av diverse andre typar investeringar der prisfastsetjinga var vurdert spesielt usikker på grunn av avgrensa tilgang på pris frå eksterne prisleverandørar eller store observerte prisforskjellar mellom ulike prisleverandørar.

Graden av uvisse om pris for kategori 3-posisjonane er vanskeleg å vurdere eksakt. Mens den gjennomsnittlege prisuvissa på enkeltpapir i denne kategorien er forventa å vere +/- 10 prosent, er gruppa som heilskap forventa å inneha noko lågare prisuvissa på grunn av diversifiserings-effektar. Estimert uvisse rundt verdifastsetjinga er derfor vurdert til om lag +/- to til tre milliardar kroner innanfor denne kategorien.

Det er totalt ein nedgang i eksponeringa mot investeringar klassifiserte som spesielt usikre rundt fastsetjinga av verkeleg verdi på 7,1 milliardar kroner sidan årsslutt i 2008, då eksponeringa var 11,1 milliardar kroner. Mykje av nedgangen kan tilskrivas omklassifisering av ein del av dei europeiske verdipapiriserte obligasjonane frå kategori 3 til kategori 2 på grunn av forbetra likviditet og pristransparens (5,5 milliardar kroner). Den resterande reduksjonen i eksponering var hovudsakleg ei følgje av forfall og nedbetaling av hovudstolar, og noko sal av verdipapiriserte obligasjonar.

Evalueringa av uvisse om pris for dei mest illikvide investeringane blei vidareutvikla i løpet av 2009. Hovudformålet med evalueringa var å identifisere om det var behov for ytterlegare verdijusteringar i fastsetjinga av verkeleg verdi. Sjølv om uvisse rundt prisfastsetjinga av den verkelege verdien på segment av porteføljen framleis er vurdert som stor, opplever vi at resultatet av verdifastsetjinga basert på dei ordinære priskjeldene i det etablerte prisleverandørhierarkiet per 31. desember 2009 gir eit korrekt bilete av marknadsverdiar i tråd med prinsippet om verkeleg verdi, utan behov for rekneskapsmessige avsetjingar på grunn av uvisse knytt til pris. Analysane til Noregs Bank viser at priskjeldene i hovudsak har prisa inn den illikviditeten som er att i marknaden ved utgangen av 2009.

Verdisetjingsamanlikningar av dei spesielt usikra posisjonane mellom ulike eksterne prisleverandørar som blei gjorde ved utgangen av 2009, stadfestar verdifastsetjinga som følgje av det etablerte priskategorihierarkiet med totale verdivurderingsdifferansar som er vurderte som akseptable. Totalt sett viste verdisetjinga av desse prisusikra posisjonane utført av alternative priskjelder seg å vere marginalt høgare enn verdivurderinga som ligg til grunn. Det rekneskapsmessige verdijusteringfrådraget, som utgjorde 0,5 milliardar kroner ved utgangen av 2008, blei derfor fullt tilbakeført i løpet av 2009.

RISIKO I PENGEMARKNADSPORTEFØLJEN

Formålet med porteføljen

Pengemarknadsporteføljen skal vere plassert slik at han på kort varsel kan brukast som ledd i gjennomføringa av pengepolitikken eller ut frå omsyn til finansiell stabilitet. I tillegg blir pengemarknadsporteføljen brukt til å møte Noregs Bank sine internasjonale plikter, mellom anna transaksjonar med IMF og lån til enkeltland, og for å ta hand om omvekslingar som Noregs Bank gjer mellom anna på vegner av Statens petroleumsforsikringsfond.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er risiko knytt til endring av verdien av porteføljen på grunn av endringar i renter, og/eller valutakursar. Noregs Bank måler både absolutt og relativ marknadsrisiko i pengemarknadsporteføljen.

Hovuddelen av marknadsrisikoen i porteføljen er bestemt av marknadsrisikoen til referanseporteføljen. Normaliseringa i finansmarknadene mot slutten av 2009 førte til at forvaltinga i pengemarknadsporteføljen kunne leggjast om. I omleggingsperioden hadde Noregs Bank berre svært avgrensa risiko utover risikoen knytt til marknadsrisikoen til referanseporteføljen.

Absolutt risiko blir estimert med basis i den faktiske porteføljen, som standardavvik for avkastninga. Standardavviket er eit statistisk omgrep som seier noko om kor store variasjonar ein kan vente i avkastninga av porteføljen. Forventa årleg standardavvik i den faktiske porteføljen var 0,6 prosent i lokal valuta og 11,9 prosent i norske kroner ved utgangen av 2009.

Risikotalet ved utgangen av 2009 vil seie at ein i 2 av 3 år forventar at verdien av porteføljen svingar innanfor +/- 0,6 prosent av den totale marknadsverdien (eitt standardavvik), basert på den faktiske porteføljen på dette tidspunkt.

Marknadsrisikoen låg på eit moderat nivå ved utgangen av 2009, samanlikna med den historiske marknadsrisikoen for tilsvarende porteføljar.

Risikomodell

Modellen som er brukt, bereknar forventa standardavvik for verdien av porteføljen, basert på samansetjinga av porteføljen og føresetnader om følsemd for svingingar i relevante marknadsfaktorar og samvariasjonar mellom desse faktorane. Parametrisk vekta metode er nytta.

Likviditetsrisiko

Noregs Bank definerer likviditetsrisiko innanfor forvaltinga som evna til å gjennomføre planlagde eller uventa endringar i samansetjinga av pengemarknadsporteføljen som følgje av eksogene eller endogene forhold, utan å påføre reservane unormalt høge transaksjonskostnader. Likviditetsrisikoen i pengemarknadsporteføljen er svært avgrensa ved at porteføljen skal bestå av minst 10 prosent kontantar, og at verdipapirdelen av porteføljen kan bestå av amerikanske og europeiske statssertifikat, statsobligasjonar samt standardiserte børs-handla futures.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som kjem av at den som utferdar renteberande instrument, ikkje oppfyller betalingspliktene sine overfor Noregs Bank. Ei anna form for kredittrisiko er motpartsrisiko, som oppstår gjennom derivat og valutakontraktar. Også oppgjersrisiko, som oppstår i samband med kjøp og sal av verdipapir som eit resultat av at ikkje alle transaksjonar skjer i realtid, fører til motpartsrisiko.

Grenser for eksponering mot ein enkelt bank (eksponeringsramme) omfattar tidsinnskott og handel med valuta (spot, termin og swap). Det maksimale eksponeringsbeløpet, som gjeld dei mest kredittverdige bankane, er sett til ein milliard kroner. Plasseringar som er usikra, kan gjerast med motpartar som har ei langsiktig vurdering på minst AA-/AA-/Aa3 frå eit av dei tre byråa S&P, Fitch eller Moody's. Transaksjonar er ikkje tillatne med ein motpart dersom eit av dei tre byråa har gitt motparten ei kredittvurdering som er lågare enn A-/A-/A3.

Pengemarknadsporteføljen

Tal i millionar kroner

	Aaa/AAA
USD statsobligasjonar	6 024
USD statssertifikat	4 125
Børshandla rentefutures	-2
Totalt	10 147

I tillegg hadde pengemarknadsporteføljen verdiar tilsvarende 42,1 milliardar kroner i kontantar, plasserte som innskot mot trygd i statspapir.

Note 14 Andre egedelar i utanlandsk valuta

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Aksjar i BIS	94	94
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar	802	7 644
Andre krav	58	78
Langsiktig utlån utland	671	
Andre egedelar i utanlandsk valuta	1 625	7 816
Tildelte ikkje betalte aksjar i BIS	-269	-324

Noregs Bank er i alt tildelt 8000 aksjar à 5000 SDR i Bank for International Settlements (BIS). 25 prosent av aksjane er betalte til ein verdi på 25 millionar kroner. Noregs Bank har ikkje betalt inn aksjekapital for 75 prosent av aksjane. Kjøpte aksjar og tildelte aksjar har ein vilkårsbunden skyldnad som utgjer 292 millionar kroner. Den delen av den vilkårsbunde skyldnaden som tilsvarer verdien av aksjane på tildelingstidspunkta, er bokført under posten «Anna gjeld

i utanlandsk valuta», med 23 millionar kroner. Resten av den vilkårsbunde skyldnaden på 269 millionar kroner er ikkje bokført i balansen, men vist i noten. Motteke utbytte av aksjar i BIS for 2009 utgjer 22 millionar kroner.

Sedlabanki Islands har i 2009 trekke 671 millionar kroner under bilateral låneavtale med Noregs Bank. Lånet er gitt med garanti frå den islandske og norske stat.

Note 15 Utlån til bankar m.m

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlån til bankar fastlån	75 442	79 662
Utlån til egne tilsette	487	496
Utlån til bankar m.m.	75 929	80 158

Utlån til bankar er fastlån gitt med tryggleik i godkjende verdipapir. I 2009 var den gjennomsnittlege løpetida for låna 2 månader. Tilsvarande løpetid i 2008 var 4,2 månader.

Banken si låneordning for egne tilsette omfattar bustadlån og forbrukslån. Bustadlåna blir gitt i samsvar med retningslinjer gitt av Representantskapet som 1. prioritets bustadlån, avgrensa til 85 prosent av taksten, med maksimalt

2 230 000 kroner, og med ei maksimal avdragstid på 30 år. Forbrukslån blir gitt med maksimalt fire gonger månadslønna. Låneordningane gjeld for alle tilsette. Renta i 2009 har vore knytt til normrenta (normalrentesatsen for rimelege lån i arbeidsforhold). Finansdepartementet fastset denne renta inntil seks gonger i året, og rentesatsane er gjennom 2009 reduserte frå 6,0 prosent til 2,0 prosent.

Note 16 Andre finansielle egedelar i norske kroner

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Krav forvaltingsgodtgjersle Statens pensjonsfond utland	3 228	2 165
Innskot eigenkapital Noregs Banks pensjonskasse	142	142
Innskot innland	38	26
Andre krav	3 221	27
Andre finansielle egedelar i norske kroner	6 629	2 359

Note 17 Varige driftsmiddel

Tal i millionar kroner

	Transportm. Maskiner EDB	Tryggings- anlegg	Maskiner Inventar	Bygg Bygn.m. install.	Bankbygg Hovudkontor Bankpl. 2	Anlegg under utføring	Hytte	Tomter	Sum
Innkjøpskost per 1.1.	209 337	70 036	13 211	418 710	1 657 410	302 494	3 386	59 881	2 734 465
+ Overf. frå anlegg under utføring	80 303	0	0	221 153	0	-301 456	0	0	0
+Tilgang	31 797	0	254	149 756	0	25 658	0	0	207 465
- Avgang	63 593	7 409	101	0	0	0	2 950	0	74 053
-/+kostnadsført/omklass.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Innkjøpskost per 31.12.	257 844	62 626	13 364	789 619	1 657 410	26 696	436	59 881	2 867 876
- Samla av- og nedskrivningar	115 015	37 120	7 130	395 717	709 213	0	0	0	1 264 195
Bokført verdi per 31.12.	142 829	25 506	6 233	393 902	948 197	26 696	436	59 881	1 603 681
Uavsk. rest på tidl. oppskriving	0	0	0	3 086	923 576	0	0	56 580	983 242
Ord. avskr. i år	19 566	9 383	1 751	18 799	37 193	0	0	0	86 692
Nedskr. i år	0	0	0	80 000	0	0	0	0	80 000
Del av ord. avskr. som									
vedr. oppskr. verdier	0	0	0	771	36 243	0	0	0	37 014
Avskrivningsplan, antall år	5-10	5-10	5-10	5-27	20-50	ingen	ingen	ingen	

Ombygginga av dei tidlegare industrilokala etter seteltrykkeriet til kontorlokale blei ferdigstilt hausten 2009, med ein samla kostnad på om lag 400 millionar kroner. Ei berekning av den verkelege verdien, basert på 2 prosent avkastnings-

krav og 30 års avskrivningstid, inneber at det blir nedskrive 80 millionar kroner på denne vurderingseininga. Lokala er utleigde over ein periode på 15 år, med rett til forlenging i inntil to periodar på 5 år.

Note 18 Anna gjeld i utanlandsk valuta

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Ikkje innbetalt aksjekapital i BIS (jf. note 14)	23	23
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar	1 528	10 929
Anna gjeld	646	1 183
Anna gjeld i utanlandsk valuta	2 197	12 135

Note 19 Setlar og mynt i omløp

Bankens kassebeholdning er trekt frå i gjeldsposten «Setlar og mynt i omløp». Setlar og mynt i omløp er bokført til 54,3 milliardar kroner. Beløpet fordeler seg på 49,5 milliardar kroner i setlar og 4,8 milliardar kroner i myntar.

Noregs Bank er pliktig til å løyse inn setlar og myntar i 10 år etter at det er gjort vedtak om at dei går ut som tvungne betalingsmiddel. Noregs Bank har hatt ein fleksibel praksis for å løyse inn utgåtte setlar utover 10-årsfristen. I 2009 er

innløyste/utgåtte setlar og myntar tilsvarande 4,4 millionar kroner kostnadsførte i rekneskapan for Noregs Bank.

Per 31.12.2009 var det til saman om lag 5,4 millionar jubileums- og minnemyntar i omløp, til ein pålydande verdi av 0,5 milliardar kroner. Dette beløpet er ikkje inkludert i «Setlar og mynt i omløp». Noregs Bank har plikt til å løyse inn myntane til pålydande verdi.

Note 20 Innskot frå bankar m.m.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Innskot på foliokonto frå bankar	80 215	100 858
Andre innskot	93	92
Innskot frå bankar m.m.	80 308	100 951

Note 21 Anna gjeld i norske kroner

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Mellomverande separate porteføljar til forvaltning	0	16 259
Pensjons- og utbetalingskyldnader (jf.note 8)	-21	19
Anna gjeld	436	487
Anna gjeld i norske kroner	415	16 765

Mellomverande separate porteføljar til forvaltning er netto verdi av innskot, kortsiktige innlån og tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar mot andre porteføljar i Noregs Bank.

Transaksjonane er gjorde etter prinsippet om «armlengds avstand» ved handlar mellom nærstående partar.

Note 22 Kursreguleringsfond

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Kursreguleringsfond per 01.01.	58 864	55 488
Overført frå	-7 567	0
Avsetjing til	0	3 376
Kursreguleringsfond per 31.12.	51 298	58 864

Note 23 Annan eigenkapital

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Oppskrivingsfond per 01.01.	1 023	1 060
Tilbakeføring frå fondet i år	-40	-37
Oppskrivingsfond per 31.12.	983	1 023

Note 24 Statens pensjonsfond utland

Finansdepartementet har eit kroneinnskot i Noregs Bank på 2636,8 milliardar kroner vedrørende Statens pensjonsfond utland. Motverdien av kroneinnskottet blir forvalta av Noregs Bank og er investert i utanlandsk valuta i ein eigen øyremerkt portefølje. Kroneinnskot og forvalta portefølje kjem inn i balansen til Noregs Bank i høvesvis «Innskot kronekonto Statens pensjonsfond utland» (gjeld) og «Plasseringar Statens pensjonsfond utland» (eigedelar). Avkastninga på porteføljen har i 2009 vore positiv, med 195,2 milliardar

kroner som blir lagde til kronekontoen. Dette er vist i resultatrekneskapen i høvesvis «Resultat plasseringar Statens pensjonsfond utland» og «Tilført/trekt frå kronekonto Statens pensjonsfond utland». Forvaltinga representerer ingen finansiell risiko for Noregs Bank.

Det er utarbeidd ein eigen rekneskap for Statens pensjonsfond utland. Resultatrekneskap, balanse og notar (SPU 1–9) for Statens pensjonsfond utland er utdypa nedanfor.

Resultatrekneskap

Tal i millionar kroner

	Note	2009	2008
Resultat frå forvaltinga før kursreguleringar på valuta			
Renteinntekter innskot i utanlandske bankar		462	494
Renteinntekter utlån knytte til tilbakesalsavtalar		696	14 189
Netto inntekt/kostnad - gevinst/tap frå:			
- aksjar og delar	3	488 082	-595 304
- obligasjonar og andre renteberande verdipapir	3	118 971	-686
- finansielle derivat		7 398	-31 210
Rentekostnad innlån knytte til tilbakekjøpsavtalar		-2 571	-20 124
Andre rentekostnader		-60	-613
Andre kostnader		-193	45
Sum resultat frå forvaltinga før kursreguleringar på valuta	1	612 785	-633 209
Kursreguleringar på valuta		-417 607	506 163
Sum resultat		195 178	-127 046
Forvaltingsgodtgjersle	2	-3 228	-2 165
Årsresultat		191 950	-129 211

	Note	2009	2008
BALANSE			
EIGEDELAR	Note	2009	2008
FINANSIELLE EIGEDELAR			
Innskot utanlandske bankar		4 644	18 111
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar	3	191 473	274 132
Gitt kontanttrygd	3	140	114
Aksjar og delar	4	1 496 759	943 337
Utlånte aksjar	3,4	150 847	182 612
Obligasjonar og andre renteberande papir	4	908 222	1 421 565
Utlånte obligasjonar	3,4	161 990	191 482
Finansielle derivat	5	2 263	39 579
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar		17 572	102 574
Andre krav	6	251	17 164
Sum finansielle eignedelar	8,9	2 934 161	3 190 670
GJELD OG EIGARS KAPITAL			
FINANSIELL GJELD			
Kortsiktig innlån	3	6 238	133
Innlån knytte til tilbakekjøpsavtalar	3	109 536	514 395
Motteken kontanttrygd	3	154 676	188 608
Finansielle derivat	5	8 118	75 899
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar		11 925	132 718
Anna gjeld	6	3 625	3 463
Påkomen forvaltingsgodtgjersle		3 228	2 165
Sum finansiell gjeld	8,9	297 346	917 381
Eigars kapital	7	2 636 815	2 273 289
Sum gjeld og eigars kapital		2 934 161	3 190 670
Statens pensjonsfond utland blir presentert på denne måten i balansen til Noregs Bank:			
Eignedelar			
Plasseringar Statens pensjonsfond utland		2 636 815	2 273 289
Gjeld			
Innskot kronekonto Statens pensjonsfond utland		2 636 815	2 273 289

SPU 1 Resultat frå forvaltinga før kursreguleringar på valuta

Tal i millionar kroner

	Renter	Utbytte	Innt/ kostn	Real. gev/tap	Ureal. gev/tap	SUM
Renteinntekter innskot i utanlandske bankar	462	0	0	0	0	462
Renteinntekter utlån knytte til tilbakesalsavtalar	696	0	0	0	0	696
Netto inntekt/kostnad – gevinst/tap frå:						
- aksjar og delar	0	38 632	1 707	-69 134	516 877	488 082
- obligasjonar og andre renteberande verdipapir	56 800	0	457	1 081	60 633	118 971
- finansielle derivat	-6 195	0	0	-15 483	29 076	7 398
Rentekostnad innlån knytte til tilbakekjøpsavtalar	-2 571	0	0	0	0	-2 571
Andre rentekostnader	-60	0	0	0	0	-60
Andre kostnader	0	0	-193	0	0	-193
Sum resultat frå forvalting før kursregulering på valuta	49 132	38 632	1 971	-83 536	606 586	612 785

SPU 2 Kostnader ved forvaltinga

Tal i tusen kroner

	2009		2008	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Interne kostnader	779 520		658 423	
Kostnader til depot og oppgjør	289 279		341 135	
Minimumshonorar til eksterne forvaltarar	431 931		420 376	
Avkastningsavhengige honorar til eksterne forvaltarar	1 401 762		486 859	
Andre kostnader	325 488		258 430	
Forvaltingsgodtgjersle	3 227 979	0,14	2 165 223	0,11
Forvaltingsgodtgjersle, ekskl. avkastningsavhengige honorar	1 826 217	0,08	1 678 364	0,08

SPU 3 Utlån knytte til tilbakesalsavtaler, gitt/motteken kontantsikring og utlån av verdipapir

3.1 Tilbakekjøps- og tilbakesalsavtaler

Noregs Bank handlar i tilbakekjøps- og tilbakesalsavtaler for å finansiere posisjonar til så låg pris som mogleg og for å skape meirinntekter til Pensjonsfondet. Tabellane nedanfor

viser posisjonar i tilbakekjøps- og tilbakesalsavtaler som er førte i balansen per 31.12.2009.

Utlån knytte til tilbakesalsavtaler

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlån knytte til tilbakesalsavtaler, ordinær aktivitet	65 824	160 009
Utlån knytte til tilbakesalsavtaler, reinvesteringar av kontantsikring knytte til verdipapir	125 649	114 123
Utlån knytte til tilbakesalsavtaler	191 473	274 132

Kortsiktige innlån

Linja for kortsiktige innlån inneheld innlån som blir nytta i likviditetsstyringa av porteføljen, og som har løpetid frå 1 til 10

dagar. Dette utgjer 6 238 millionar kroner per 31.12.2009.

Innlån knytte til tilbakekjøpsavtaler

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Innlån knytte til tilbakekjøpsavtaler	109 536	514 395

3.2 Kontantrygd

Statens pensjonsfond utland gir og tek imot kontantrygd i fleire ulike samanhenger. Dette gjeld i samband med overvaking av posisjonar i ikkje børsnoterte finansielle derivat, ved utlån av verdipapir og i samanheng med marginering av

posisjonar i tilbakekjøps- og tilbakesalsavtaler. Denne kontantrygda er ført i balansen, sidan Noregs Bank har tilgang til behaldninga på bankkonto. Tabellane nedanfor viser kor mykje som er balanseført ved utgangen av året.

Gitt kontantrygd

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Gitt kontantrygd knytte til ikkje børsnoterte finansielle derivat	0	114
Gitt kontantrygd knytte til marginering av tilbakekjøps-/tilbakesalsavtaler	140	0
Gitt kontantrygd	140	114

Motteken kontanttrygd

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Motteken kontanttrygd knytte til utlån av verdipapir	154 676	185 606
Motteken kontanttrygd knytte til ikkje børsnoterte finansielle derivat	0	2 883
Motteken kontanttrygd knytte til marginering av tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar	0	119
Motteken kontanttrygd	154 676	188 608

3.3 Utlån av verdipapir

Utlånte verdipapir

Tabellen nedanfor viser verdipapira som er lånte ut gjennom utlånsprogramma ved årsskiftet. Desse egedelane er balan-

seførte under «Utlånte aksjar» og «Utlånte obligasjonar».

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlånte aksjar	150 847	182 612
Utlånte obligasjonar	161 990	191 482
Sikra utlån av verdipapir	312 837	374 094

Noregs Bank har inngått avtalar om utlån med eksterne utlånsagentar. Desse avtalane har punkt som sikrar interessene til Noregs Bank dersom låntakaren av verdipapira ikkje kan

levere dei tilbake, og dersom trygda som er stilt for utlånet ikkje strekkjer til for å dekkje tapa.

Trygd motteken i samband med utlån av verdipapir

Tal i millionar kroner

	2009		2008	
	Balanseført	Verkeleg verdi	Balanseført	Verkeleg verdi
Kontanttrygd	154 676	154 676	185 606	185 606
Trygd i form av aksjar	-	92 191	-	137 628
Trygd i form av obligasjonar	-	79 896	-	66 721
Sum trygd	154 676	326 763	185 606	389 955

Reinvesteringar av kontantrygd

Trygd i form av kontantar blir reinvestert i tilbakesalsavtalar eller obligasjonar og andre renteberande verdipapir med høgaste kredittkarakter (Aaa frå Moody's). Tabellen nedanfor

viser reinvesteringane ved årsskiftet, slik dei kjem fram i balansen til verkeleg verdi.

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar	125 649	114 124
Asset Backed Securities	21 338	39 150
Structured Investment Vehicles	692	2 461
Andre renteberande verdipapir	4 600	21 564
Sum reinvesteringar i form av obligasjonar og andre renteberande verdipapir	26 630	63 175
Sum reinvesteringar knytte til utlån av verdipapir	152 279	177 299

Reinvesteringane er balanseførte under «Utlån knytte til tilbakesalsavtalar» og «Utlån knytte til obligasjonar og andre renteberande verdipapir».

Netto inntekter frå utlånte aksjar er resultatførte med 1707 millionar kroner på resultatlinja «Netto inntekt/kostnad og gevinst/tap frå aksjar og delar». Dette består både av inntekter og kostnader knytte til utlånsverksemda. Netto inntekter frå utlånte obligasjonar og andre renteberande verdipapir er resultatførte med 457 millionar kroner på resultatlinja «Netto inntekt/kostnad og gevinst/tap frå obligasjonar og andre renteberande verdipapir». Som følge

av ei positiv marknadsutvikling i 2009 og realiseringar blei tidlegare urealiserte tap på 6 377 millionar kroner knytte til investeringar i obligasjonar, tilbakeført i 2009 på resultatlinja «Netto inntekt/kostnad og gevinst/tap frå obligasjonar og andre renteberande verdipapir». Delar av dette er knytt til beholdningar som er selde i løpet av året, og motsvarer ein realisert gevinst eller eit tap som inngår i netto inntekter frå utlånte verdipapir. Endringar i urealisert tap gjennom året for obligasjonar som framleis var i beholdninga ved utgangen av 2009, er inntektsførte med 2 922 millionar kroner. Tilsvarende blei eit urealisert tap på 5 640 millionar kroner resultatført for desse reinvesteringane i 2008.

SPU 4 Aksjar og delar/obligasjonar og andre renteberande verdipapir

Tal i millionar kroner

	Innkjøps- kost	Verkeleg verdi	Opptent utbytte/ rente	Sum verkeleg verdi
Aksjar og delar:				
Børsnoterte aksjar og delar	1 637 821	1 645 746	1 860	1 647 606
Sum aksjar og delar	1 637 821	1 645 746	1 860	1 647 606
<i>Av dette utlånte aksjar</i>				150 847
Statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar:				
Statsobligasjonar	329 580	320 011	4 541	324 552
Obligationar utferda av lokale styresmakter	30 739	31 213	682	31 895
Obligationar utferda av overnasjonale einingar	25 105	25 733	418	26 151
Obligationar utferda av føderale utlånsinstitusjonar	85 057	82 552	1 343	83 895
Sum statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar	470 481	459 509	6 984	466 493
Realrente obligasjonar:				
Obligationar utferda av statlege styresmakter	81 879	87 646	455	88 101
Selskapsobligasjonar	586	511	1	512
Sum realrente obligasjonar	82 465	88 157	456	88 613
Selskapsobligasjonar:				
Obligationar utferda av energiselskap	22 458	21 610	399	22 009
Obligationar utferda av finansinstitusjonar	144 379	125 119	2 427	127 546
Obligationar utferda av industriselskap	79 360	76 616	1 496	78 112
Sum selskapsobligasjonar	246 197	223 345	4 322	227 667
Verdipapiriserte obligasjonar:				
Obligationar med fortrinnsrett	200 692	205 907	4 444	210 351
Mortgage Backed Securities	62 503	50 888	259	51 147
Asset Backed Securities	20 623	14 621	71	14 692
Commercial Mortgage Backed Securities	12 449	10 453	67	10 520
Sum verdipapiriserte obligasjonar	296 267	281 869	4 841	286 710
Delar i verdipapirfond	644	729	0	729
Sum obligasjonar og andre renteberande verdipapir	1 096 054	1 053 609	16 603	1 070 212
<i>Av dette utlånte obligasjonar</i>				161 990

SPU 5 Finansielle derivat

Tabellen nedanfor viser dei finansielle derivata sine nominelle verdier for kjøpte (lange) og selde (korte) posisjonar som eksponering. Nominelle verdier er grunnlaget for berekning

av eventuelle betalingsstraumar og gevinstar/tap for kontraktane. I tillegg er egedelar (positive) og gjeld (negative) til marknadsverdi vist.

Tal i millionar kroner

	Eksponering				Verkeleg verdi		
	2009		Gj.snitt 2009		2009		
	Kjøp	Sal	Kjøp	Sal	Egedel	Gjeld	Netto
Valutahandlar	16 233	0	10 662	0	178	30	148
Børsnoterte futureskontraktar	20 185	11 037	23 890	22 655	105	394	-289
Rentebyteavtalar	826	64 571	62 351	109 385	120	5 418	-5298
Kredittbyteavtalar	24 254	2 953	32 193	19 299	144	1 166	-1022
Aksjebyteavtalar	2 453	28	1 747	83	183	11	172
Sum byteavtalar	27 533	67 552	96 291	128 767	447	6 595	-6 148
Opsjonar	34 764	19 149	33 859	20 986	1 533	1 099	434
Sum finansielle derivat	98 715	97 738	164 702	172 408	2 263	8 118	-5 855

Valutaterminar

Valutaterminar omfattar valutahandlar (terminkontraktar) med vanleg oppgjør og med framtidig levering. Eksponeringa er summen av dei nominelle verdiane av inngåtte kontraktar.

Børsnoterte futures-kontraktar

Eksponeringa av børsnoterte futureskontraktar er marknadsverdien av underliggjande instrument.

Ikkje-børsnoterte finansielle derivat (OTC)

Rentebyteavtalar

Rentebyteavtalar og valutabyteavtalar er inkluderte i denne posten.

Eksponeringa er den nominelle verdien, og viser om Noregs Bank tek imot (har kjøpt) eller betaler (har selt) fast rente.

Kredittbyteavtalar

Ved ein kredittbyteavtale får seljaren av trygda ein periodisk premie eller eit eingongsbeløp frå kjøparen av trygda som ein kompensasjon for å overta kreditttrisikoen. Kjøparen av trygda får betaling frå seljaren berre dersom kreditttrygda av den underliggjande kreditten blir utløyst (utløysande hending). Ei utløysande hending kan til dømes vere eit misleghald av underliggjande kreditt/obligasjonslån. Trygda tek normalt slutt etter den første utløysande hendinga.

Underliggjande kreditt for kredittbyteavtalane er selskapsobligasjonar, verdipapir skrivne ut av nasjonalstatar, indeks som omfattar selskapsobligasjonar, ABS (Asset-Backed Securities)-indeksar og CMBS-indeksar.

Eksponeringa viser om Noregs Bank har kjøpt eller selt trygd mot heile eller delar av den kreditttrisikoen som er knytte til dei ulike typane av underliggjande verdipapir.

Aksjebyteavtaler

Aksjebyteavtaler er avtaler mellom to motpartar om å byte betalingsstraumar, basert på endringar i underliggjande verdipapir, som kan vere ein aksje, ei gruppe av aksjar eller ein indeks. I tillegg til den periodiske kontantstraumen tek ein imot innbetalingar i samband med dividende og selskaphendingar.

Eksponeringa svarer til marknadsverdien på dei underliggjande aksjane eller aksjeindeksane.

Opsjonar

Eksponeringa av opsjonar er marknadsverdien på underliggjande instrument. Opsjonskontraktar som fondet har skrive, er plasserte under selde kontraktar. Opsjonar der Noregs Bank betaler ein premie, ligg under kjøpte kontraktar.

SPU 6 Andre krav / Anna gjeld

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Kjeldeskatt	176	663
Mellomverande separate porteføljar til forvaltning	0	16 259
Opptente renter utlån verdipapir	75	242
Andre krav	251	17 164

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Skyldig skatt på gevinst på aksjar i utlandet	255	87
Anna gjeld	176	3 376
Mellomverande separate porteføljar til forvaltning	3 193	0
Anna gjeld	3 625	3 463

Mellomverande separate porteføljar til forvaltning er netto verdi av innskot, utlån, tilbakekjøps- og tilbakesalsavtaler mot andre porteføljar i Noregs Bank. Transaksjonane er gjorde et-

ter prinsippet om «armlengds avstand» ved handlar mellom nærstående partar.

SPU 7 Eigars kapital / Innskot kronekonto

Tal i millionar kroner

	2009	2008
Innskot kronekonto per 01.01.	2 273 289	2 016 955
Tilførsel i løpet av året	171 577	385 545
Forvaltingsgodtgjersle til Noregs Bank	-3 228	-2 165
Resultat tilført/trekt frå kronekonto	195 177	-127 046
Eigars kapital/innskot kronekonto per 31.12.	2 636 815	2 273 289

SPU 8 Valutafordeling

Tal i millionar kroner

	2009						
	USD	CAD	EUR	GBP	JPY	Andre	SUM
Innskot utanlandske bankar	1 806	27	432	66	151	2 161	4 644
Utlån knytte til tilbakesalsavtalar	76 516	0	89 846	18 437	534	6 139	191 473
Gitt kontanttrygd	140	0	0	0	0	0	140
Aksjar og delar (inkl. utlånte)	515 140	46 119	424 693	240 512	89 018	332 124	1 647 606
Obligasjonar og andre renteberande papir (inkl. utlånte)	352 835	22 133	503 028	121 222	45 310	25 684	1 070 212
Finansielle derivat	3 344	682	-6 149	91	-3	4 298	2 263
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar	15 358	62	599	246	159	1 150	17 572
Andre krav	64	1	116	9	0	62	251
Sum finansielle eigedelar	965 203	69 023	1 012 565	380 583	135 170	371 618	2 934 161
Kortsiktig innlån	2 071	-141	-18	3 245	793	289	6 238
Innlån knytte til tilbakekjøpsavtalar	41 163	1 081	20 589	40 357	1 433	4 914	109 536
Motteken kontanttrygd	52 399	0	101 357	920	0	0	154 676
Finansielle derivat	5 985	306	4 316	2 974	78	-5 541	8 118
Inngåtte, ikkje oppgjorde handlar	7 747	151	584	141	191	3 111	11 925
Anna gjeld	2 209	66	1 101	131	-140	257	3 625
Påkommen forvaltingsgodtgjersle	0	0	0	0	0	3 228	3 228
Sum finansiell gjeld	111 574	1 463	127 929	47 768	2 355	6 258	297 346

SPU 9 Risiko og verdisetjing

Risikostyring er ein vesentleg aktivitet for Noregs Bank. Prosessar er etablerte for å identifisere, måle og overvake alle dei viktigaste risikoane som eigarane av Noregs Bank og Statens pensjonsfondet utland er eksponerte mot gjennom den verksemda som blir driven. Dei fire viktigaste områda er marknadsrisiko, kredittrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Krava til styring og måling av desse risikokategoriene er nedfelte i retningslinjer frå Hovudstyret, med basis i dei utvida retningslinjene frå Finansdepartementet.

I løpet av 2009 stabiliserte finansmarknadene seg. Auka risikoappettitt, noko betre forventingar til veksten i verdsøkonomien og betre likviditet i obligasjonsmarknadene førte til stigande prisar på aksjar, obligasjonar og råvarer frå mars 2009 og fram til utgangen av året. Sjølv om ein enno opplever at det er stor prisusikkerheit på delar av porteføljen,

er situasjonen totalt sett ein heilt annan enn han var ved årsslutt i 2008, og blir no vurdert til å ha komme tilbake til eit nivå som gir god tryggleik rundt verdifastsetjinga.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er risiko knytte til endring av verdien av fondet på grunn av endringar i renter, aksjeprisar og/eller valutakursar. Noregs Bank måler både absolutt og relativ marknadsrisiko i Statens pensjonsfond utland.

Den forventa absolute risikoen kan estimerast med basis i den faktiske porteføljen til kvar tid. Standardavviket er eit statistisk omgrep som seier noko om kor stor variasjon ein kan vente i avkastninga av fondet. Tabellen nedanfor illustrerer marknadsrisikoen, uttrykt ved forventa årleg standardavvik, i den faktiske porteføljen i pensjonsfondet på overordna nivå og for dei to aktivaklassane aksjar og renter.

	Risikomål	31.12.2009	Min 2009	Maks 2009	Gj. snitt 2009	31.12.2008
Total risiko, portefølje	St.-avvik	7,2 %	7,2 %	21,7 %	13,7 %	22,2 %
Aksjeportefølje	St.-avvik	10,0 %	10,0 %	35,8 %	20,6 %	36,7 %
Renteforfølje	St.-avvik	10,0 %	10,0 %	22,6 %	15,6 %	21,5 %

Risikotalet ved utgangen av 2009 inneber at ein i 2 av 3 år forventar at verdien av fondet svingar innanfor +/- 7,2 prosent av den totale marknadsverdien (eitt standardavvik), basert på den faktiske porteføljen på dette tidspunktet. Marknadsrisikoen, målt på denne måten, er redusert vesentleg i løpet av 2009. Det er særleg i første halvår at reduksjonen i forventa svingingsrisiko har skjedd. Marknadsrisikoen kan også uttrykkjast med basis i dei faktiske porteføljesvingingane gjennom året. Ved bruk av faktiske porteføljesvingingar er risikomålet i 2009 gjennomsnittleg 13,4 prosent og 7,0 prosent ved slutten av året.

Reduksjonen i risikonivået kjem av reduksjon i volatiliteten og at marknadssituasjonen i stor grad er normalisert i løpet av 2009. I løpet av 2009 er det ikkje gjort endringar i Pensjonsfondets referanseportefølje på annan måte enn at innfasinga av den auka aksjedelen frå 40 til 60 prosent blei fullført i løpet av 2. kvartal 2009.

Risikomodellen

Modellen som er nytta, stipulerer forventa standardavvik for verdien av fondet, basert på samansetjinga av porteføljen og føresetnader om følsemnd for svingingar i relevante marknadsfaktorar og samvariasjonar mellom desse faktorane. I Noregs Bank gjennomfører ein risikoberekingar på regelmessig basis. Det blir nytta både parametrisk berekningsmetode og berekning basert på Monte Carlo-simulering. Parametrisk metode inneber risikomodellering ved å føresetje at endringar i marknadsprisen er normalfordelte, mens Monte Carlo-simulering inneber å generere eit stort tal simulerte avkastningsresultat og tilhøyrande distribusjon. Ut frå distribusjonen kan ein i begge tilfella lese av den forventa risikoen i form at eit standardavvik, det vil seie eit mål på den forventa verdisvinginga av porteføljen. Parametrisk metode er nytta ved berekning av tala i tabellen ovanfor. Estimeringa av volatilitet og korrelasjon er basert på daglege historiske data, der nyare marknadsdata er tillagde meir vekt enn eldre data. Risikomodellen reagerer såleis svært raskt på endringar i marknadene.

Risikomodellar, sterke og svake sider

Berekna volatilitet er eit strategisk risikomål som fangar opp og måler samvariasjonen i porteføljen si eksponering på tvers av aktivaklassane, marknader, instrument og valutaer.

Det er viktig at ein risikomodell er i stand til å fange opp desse samanhengane og gi eit samla risikoestimat, ettersom fondet er veldiversifisert. Sidan dette er eit modellbasert overslag, er det føresetnadene bak modellen som avgjer kor treffsikkert estimatet er. Ved bruk av modellen er det nødvendig å vere kjend med dei viktigaste veikskapane:

- Berekna volatilitet estimerer risiko over ein bestemt tidsperiode og legg til grunn at eksponeringa er likvid og kan lukkast i den aktuelle tidsperioden.
- Berekna volatilitet seier noko om risikoen under normale marknadsforhold og vil underestimere risikoen i stressa marknader.
- Berekna volatilitet gir eit punkttestimat av risikoen, men seier lite om den samla risikoprofilen (halerisiko).
- Annualisering av daglege risikotal inneber at det blir forventa at volatiliteten og porteføljesamansetjinga er konstant over tid. Vidare ligg det ein føresetnad om at den forventa avkastninga i suksessive periodar er lik null (random walk).

Likviditetsrisiko

Noregs Bank definerer likviditetsrisiko ved forvaltninga av Statens pensjonsfond utland som evna til å gjennomføre planlagde eller uventa endringar i samansetjinga av porteføljen på grunn av eksogene eller endogene forhold, utan å påføre fondet unormalt høge transaksjonskostnader. Styring av likviditetsrisikoen er nedfelt i kontrollstrukturen.

For fondet sine posisjonar i aksjemarknaden er det ikkje knytt store utfordringar til målinga av desse styringsvariablane, fordi fondet stort sett består av aksjar som er noterte på regulerte børser. Det finst likevel nokre unntak, ved at enkelte lokale børser er lite velfungerande. For renteinstrumenta er målinga i utgangspunktet vanskelegare, på grunn av at omfanget av ikkje-børsnoterte instrument er betydeleg. Utviklinga i marknadene sidan sommaren 2007 har også ført til fleire problemstillingar knytte til kvantitative mål av likviditeten i rentebaserte instrument.

Samanlikna med 2008 har likviditetsrisikoen felle sterkt gjennom 2009. For store delar av rentemarknaden som praktisk talt stoppa opp etter konkursen i Lehman Brothers, har likviditeten gradvis komme tilbake. Evna til å endre samansetjinga av renteporteføljen er derfor klart større no enn i 2008. Likviditeten i rentemarknaden er likevel enno markert lågare enn han var før uroa starta.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som kjem av at utferdaren av renteberande instrument ikkje oppfyller betalingspliktene sine overfor fondet. Ei anna form for kredittrisiko er motpartsrisiko, som oppstår gjennom derivat, valutakontraktar og tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar. Også oppgjersrisiko, som oppstår i samband med kjøp og sal av verdipapir som eit resultat av at ikkje alle transaksjonar skjer i realtid, fører til motpartsrisiko.

I Statens pensjonsfond utland oppstår kredittrisiko dels i renteporteføljen som følgje av Finansdepartementet sitt val av investeringsstrategi og dels gjennom den aktive forvaltninga i Noregs Bank. Alle renteberande verdipapir som inngår i fondet sin referanseindeks, har ein karakter frå eit av dei tre store kredittvurderingsbyråa Standard & Poors, Moody's og Fitch. Alle dei tre byråa klassifiserer utferdarar av renteberande papir etter kor kredittverdige dei er. For langsiktige obligasjonslån blir det brukt ein karakterskala frå AAA til D. Den høgaste karakteren frå S&P og Fitch er AAA og frå Moody's Aaa. Den lågaste karakteren innanfor det som blir kalla «investment grade», er BBB frå S&P og Fitch og Baa frå Moody's. Lågare karakter enn det blir kalla «non investment grade». Referanseindeksen for fondet inneheld berre obligasjonar med karakteren «investment grade». Tabellen nedanfor viser renteporteføljen fordelt etter kredittkarakter frå minst eitt av kredittvurderingsbyråa ved årsskiftet.

Renteporteføljen fordelt etter kredittkarakter¹⁾:

	Tal i millionar kroner							
	Aaa\AAA	Aa\AA	A Baa\BBB	Ba\BB	Lågare	Inga	Totalt	
Statsobligasjonar og statsrelaterte obligasjonar	356 777	73 915	25 210	9 784	-	142	666	466 494
Realrente obligasjonar	45 671	40 449	1 231	-	-	-	1 262	88 613
Selskapsobligasjonar	4 631	42 339	99 149	71 337	6 666	2 310	1 235	227 667
Pantesikra obligasjonar	221 246	42 243	3 016	3 792	2 474	13 309	629	286 709
Delar i verdipapirfond						729	729	
Sum obligasjonar o.a. renteb. verdipapir	628 325	198 946	128 606	84 913	9 140	15 761	4 521	1 070 212

1) Basert på kredittvurdering frå minst eitt av kredittvurderingsbyråa Moody's, Standard & Poors og Fitch. Kategorien «inga vurdering» inkluderer verdipapir som ikkje er vurderte av desse tre byråa. Desse verdipapira kan vere vurderte av andre, lokale byrå.

Denne tabellen viser eksponering mot kredittderivat:

	Tal i millionar kroner	
	Nominelt beløp	Verkeleg verdi
Kredittbyteavtalar, kjøpt vern	24 254	-938
Kredittbyteavtalar, seld vern	2 953	-84

Kjøpt trygd inneber at kredittrisikoen i fondet er redusert, mens seld trygd inneber at kredittrisikoen har auka. Kreditt-eksponeringa er totalt sett noko redusert gjennom kreditt-byteavtalar. Avtalane er i hovudsak knytte til kredittrisiko innanfor kategoriane Baa, Ba og lågare.

Noregs Bank har i løpet av 2009 innført nye kredittrisiko-modellar for delar av renteporteføljen (selskapsobligasjonar) som gir betre grunnlag for statistisk baserte berekningar av at det er sannsynleg med misleghald og forventa tap på lengre sikt.

Motpartsrisiko

Noregs Bank har i tillegg ein risiko overfor motpartar ved gjennomføring av transaksjonar, risiko overfor dei institusjonane der verdipapira er deponerte, og risiko overfor internasjonale oppgjers- og depotsystem (motpartsrisiko). Aksje- og renteporteføljen inneheld plasseringar i usikra bankinnskot og ikkje-børsnoterte derivat og valutakontraktar. Derivat blir nytta for både handels- og sikringsformål i fondet. Også tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar gir motpartsrisiko.

Noregs Bank overvaker motpartsrisikoen mellom anna gjennom krav til høg kredittvurdering av motpartane både ved utveljing og løpande. Krava er sette høgare for usikra kreditteksponering enn for kreditteksponering som er sikra med ulike former for pant. Hovudstyret har bestemt at ingen motpartar i usikra handlar kan ha lågare kredittvurdering enn

A-/A3/A- frå Fitch, Moody's eller S&P. 76 prosent av dei godkjende motpartane til Noregs Bank har rating AAA-A. Andre motpartar enn desse blir det berre gjort transaksjonar med der oppgjeret er i forma «delivery versus payment», det vil seie at overføring av eigarskapen til ein eigedel og betalinga skjer simultant. Endringar av kredittkvaliteten til motparten blir følgde opp kontinuerleg, også gjennom oppfølging av alternative kredittindikatorar som eigenkapitalvolatilitet og pris på konkursforsikring. Motpartsrisikoen blir kontrollert mot fastsette kredittrisikorammer sette for kvar motpart gjennom måling av forventa framtidig eksponering.

Tabellen nedanfor viser motpartsrisikoar knytte til posisjonar i finansielle derivat, valutakontraktar og tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar (kontraktar med positiv marknadsvardi) ved slutten av året, og innestående på bankkonti og fordringar knytte til uoppgjorde handlar. Både balanseverdiar og forventa framtidig eksponering (motpartsrisiko) er vist i tabellen nedanfor. Metoden som er nytta for å berekne motpartseksponeringa, er i samsvar med Financial Services Authority (FSA) sin metode, omtalt i handboka til FSA. Metoden blir kalla marknadsvardimetoden, og motpartseksponeringa er rekna ut på grunnlag av marknadsvardien pluss eit påslag for å ta omsyn til graden av volatilitet. For berekning av tilbakekjøps- og tilbakesalsavtalar er det også justert for faktisk trygd.

Tal i millionar kroner

	2009		2008
	Motpartsrisiko	Balanseført verdi	Balanseført verdi
Valutaavtalar	320	178	423
Kredittbyteavtalar	726	144	6 288
Rentebyteavtalar	195	120	26 280
Totalavkastningsbyteavtalar	-	-	41
Aksjebyteavtalar	483	183	820
Opsjonar	1 639	1 533	4 037
Sum finansielle derivat	3 363	2 158	37 889
Bankinnskot	4 644	4 644	18 111
Tilbakekjøps-/tilbakesalsavtalar	44 492	81 938	-
Uoppgjorde handlar – krav	17 572	17 572	102 574
Totalt	70 071	106 312	158 574

Posisjonane er viste før motrekning, og trygd er det ikkje teke omsyn til. For å redusere motpartsrisikoen har Noregs Bank inngått bilaterale avtalar om motrekning ved ikkje-børsnoterte derivat og valutakontraktar. Noregs Bank stiller strenge krav til tryggleik ved slik usikra eksponering. Noregs Bank hadde ikkje teke imot kontanttrygd knytt til finansielle derivat ved årsskiftet, mens motteken kontanttrygd knytt til ikkje-børsnoterte finansielle derivat utgjorde 2 882 millionar kroner ved utgangen av 2008, sjå note 3. Terskelverdiane for innhenting av trygd er sette til mellom 0 og 50 millionar euro eller dollar, målt som netto positiv marknadsverdi per motpart.

Måling til verkeleg verdi av finansielle instrument

Kontrollmiljø

Det er etablert effektive prosessar for fortløpande verdisetjing av posisjonane i fondet, med innhenting og kontroll av priser hos eksterne rekneskapsleverandørar og i driftseinigane i Noregs Bank. Ved månadsslutt er i tillegg verdisetjinga underlagd ei rekkje kontrollrutinar i Noregs Bank, som har som formål å kvalitetssikre at prisane som blir brukte i verdisetjinga, er i tråd med dei etablerte verdivurderingsrutinane og med prinsippet om verkeleg verdi. Ved kvar kvartalsslutt blir det utarbeidd eit verdisetjingsnotat og ein rapport som gjer greie for resultatane av dei utførte kontrollane og status for verdivurderinga. Notatet og rapporten blir gjennomgått i ein verdisetjingskomité, som er eit forum for eskalering av større prisingsspørsmål, og som formelt godkjenner verdifastsetjinga. Komiteen møtest kvart kvartal før rekneskapsrapporten blir lagt fram.

Fastsetjing av verkeleg verdi

For fastsetjing av verkeleg verdi blir det nytta eit hierarki av uavhengige priskjelder, fastsett i Noregs Bank. Behaldningar som finst i referanseindeksane, blir vanlegvis prisa etter prisfastsetjinga hos indeksleverandørane, mens dei resterande behaldningane av aksjar og obligasjonar nesten utelukkande blir prisa av velrenomerte eksterne og uavhengige prisleverandørar. Det blir utført prisverifiseringsanalysar som samanliknar prisane i høve til dei etablerte hierarkia med alternative tilgjengelege priskjelder. Der alternative priskjelder er meir representative for den verkelege verdien, blir det gjort prisendringar for å få verdisetjinga nærmare den forventa verkelege verdien.

Alle aksjar og obligasjonsbehaldningar i fondet er blitt inndelte i kategoriar for vurdert uvisse om prisane. Kategori 1 består av investeringar som er verdisetta på grunnlag av observerbare marknadsprisar i aktive marknader og blir rekna for å ha svært avgrensa verdisetjingsrisiko. Investeringar som kjem inn under kategori 2, har ei prisfastsetjing som er basert på modellar med observerbare datapunkt. Desse behaldningane inneheld noko uvisse om prisane når det gjeld etableringa av den verkelege verdien, men totalt sett blir denne verdisetjingsrisikoen rekna for å vere avgrensa. Behaldningar allokerte i kategori 3, er modellprisa med ei omfattande uvisse rundt fastsetjinga av den verkelege verdien. Det er likevel slik at ein betydeleg del av desse investeringane er prisa av eksterne, profesjonelle prisleverandørar som blir rekna for å vere gode til å fastsetje beste tilgjengelege anslag for den verkelege verdien, og der den totale verdivurderinga frå ulike prisleverandørar viser liten grad av avvik.

I tabellen nedanfor er investeringane delte inn i kategoriar for vurdert uvisse i prisinga per 31.12.2009.

Tal i millionar kroner

Kategorisering av investeringar m.h.t. uvisse om pris	Observerbare marknadsprisar i aktive marknader		Modellprising med observerbare datapunkt		Modellprising med større uvisse rundt fasts. av verkeleg verdi		Totalt	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Aksjar og delar	1 646 147	1 124 096	1 453	1 641	5	212	1 647 606	1 125 949
Obligasjonar	514 290	712 224	522 404	826 800	33 518	74 023	1 070 212	1 613 047
Totalt	2 160 437	1 836 320	523 857	828 441	33 523	74 235	2 717 818	2 738 996

Nær alle aksjebeholdningane i fondet er klassifiserte som kategori 1-posisjonar med avgrensa verdisetjingsrisiko, sidan det ligg føre offisielle sluttkursar frå børs i ein aktiv transaksjonsmarknad. Aksjebeholdningar klassifiserte i kategori 2 består i hovudsak av relativt illikvide aksjepostar, der prisfastsetjinga er modellert ut frå liknande meir likvide aksjepostar utferda av det same selskapet. Verdisetjingsrisikoen er generelt relativt avgrensa, sidan modelleringa er enkel og datapunkta som inngår i modellen, er observerbare. Aksjar klassifiserte i kategori 3 består av eit fåtal aksjar der prisfastsetjinga er spesielt usikker på grunn av suspendering av omsetninga som kjem av spesielle situasjonar som konkurs, nasjonalisering, likvidering o.a.

Når det gjeld obligasjonsinvesteringane, er biletet av uvisse omkring prisane nyansert. Noregs Bank gjer analysar for å avdekkje i kva grad det har vore faktiske transaksjonar og pristransparens med tilhøyrande likviditet i marknaden for dei enkelte typene av obligasjonar og for ei rekkje enkeltpapir på rapporteringstidspunkta. Prisfastsetjinga for dei fleste statsobligasjonane er basert på observerbare marknadsprisar i ein aktiv marknad for kursstilling og med hyppige transaksjonar. Statsrelaterte obligasjonar og realrenteobligasjonar er fordelte på kategori 1 og 2, basert på banken sine analysar av likviditet og grad av handel og pristransparens i marknaden. Analysen viser ein relativt høg grad av observert likviditet for desse obligasjonane. For dei fleste selskapsobligasjonane er prisen vurdert ut frå modellar med observerbare datapunkt, mens enkelte spesielt illikvide selskapsobligasjonar høyrer til kategori 3. Verdipapiriserte obligasjonar er fordelte på alle tre kategoriar, basert på kompleksitet knytt til modelldatapunkta og graden av likviditet, faktiske transaksjonar og pristransparens i marknaden. Obligasjonar med fortrinnsrett er kategoriserte i dei observerbare kategoriane 1 og 2 basert på relativt høg grad av likviditet og pristransparens i marknaden. Enkelte svært likvide garanterte bustadlånobligasjonar tilhøyrer kategori 1 med observerbare marknadspriser i aktive marknader. Ander garanterte bustadlånobligasjonar som ikkje er delte opp i transjar, er klassifiserte som prisa med modellar med observerbare datapunkt. Verdipapiriserte obligasjonar som er delte opp i transjar, slik at dei har spesiell høg eksponering mot modelldatapunkt som ikkje er observerbare, høyrer til kategori 3. Andre verdipapiriserte obligasjonar er fordelte på modellpriskategoriane 2 og 3, basert på lågare observert grad av likviditet og pristransparens i marknaden.

Den samla eksponeringa som er vurdert spesielt usikker med omsyn til korrekt prisfastsetjing, var 33,5 milliardar kroner ved utgangen av 2009. Denne eksponeringa bestod nesten utelukkande av amerikanske verdipapiriserte obligasjonar som ikkje er garanterte av føderale kredittinstitusjonar (21,6 milliardar kroner), der samanlikningar mellom tilgjengelege

priskjelder tydde på høg grad av uvisse om prisen. I tillegg blei enkelte typar amerikanske verdipapiriserte obligasjonar som er garanterte av føderale institusjonar, omklassifiserte frå kategori 2 til kategori 3 på grunn av stor uvisse knytt til ein av input-parametrane i modellane, først og fremst risiko for tidleg tilbakebetaling av hovudstolen (4,8 milliardar kroner). Den resterande eksponeringa bestod av diverse andre typar investeringar der prisfastsetjinga var vurdert spesielt usikker på grunn av avgrensa tilgang på pris frå eksterne prisleverandørar eller store observerte prisforskjellar mellom ulike prisleverandørar.

Graden av uvisse om pris for kategori 3-posisjonane er vanskeleg å vurdere eksakt. Mens den gjennomsnittlege prisuvissa på enkeltpapir i denne kategorien er forventa å vere +/- 10 prosent, er gruppa som heilskap forventa å inneha noko lågare prisuvissa på grunn av diversifiseringseffektar. Estimert uvisse rundt verdifastsetjinga er derfor vurdert til om lag +/- to til tre milliardar kroner innanfor denne kategorien.

Det er totalt ein nedgang i eksponeringa mot investeringar klassifiserte som spesielt usikre rundt fastsetjinga av verkeleg verdi på 40,7 milliardar kroner sidan årsslutt i 2008, då eksponeringa var 74,2 milliardar kroner. Mykje av nedgangen kan tilskrivas omklassifisering av ein del av dei europeiske verdi-papiriserte obligasjonane frå kategori 3 til kategori 2 på grunn av forbetra likviditet og pristransparens (25,3 milliardar kroner). Den resterande reduksjonen i eksponering var i hovudsak ei følgje av forfall og nedbetaling av hovudstolar, og noko sal av verdipapiriserte obligasjonar.

Evalueringa av uvissa om pris for dei mest illikvide investeringane blei vidareutvikla i løpet av 2009. Hovudformålet med evalueringa er å identifisere om det er behov for ytterlegare verdijusteringar i fastsetjinga av verkeleg verdi. Sjølv om uvissa rundt prisfastsetjinga av den verkelege verdien på segment av porteføljen framleis er vurdert som stor, opplever vi at resultatet av verdifastsetjinga basert på dei ordinære priskjeldene i det etablerte prisleverandørhierarkiet per 31. desember 2009 gir eit korrekt bilete av marknadsverdiar i tråd med prinsippet om verkeleg verdi, utan behov for rekneskapsmessige avsetjingar på grunn av uvisse knytt til pris. Gjennomgangar viser at priskjeldene i hovudsak har prisa inn den illikviditeten som er att i marknaden ved utgangen av 2009.

Verdisetjingssamanlikningar av dei spesielt usikra posisjonane mellom ulike eksterne prisleverandørar som blei gjorde ved utgangen av 2009, stadfestar verdifastsetjinga som følgje av det etablerte prisingshierarkiet med totale verddivurderingsdifferansar som er vurderte som akseptable. Totalt sett viste verdisetjinga av desse prisusikra posisjonane utført av alternative priskjelder seg å vere marginalt høgare enn verddivurderinga som ligg til grunn. Det rekneskapsmessige verdijusteringfrådraget, som utgjorde 3 424 millionar kroner ved utgangen av 2008, blei derfor fullt tilbakeført i løpet av 2009.

Revisjonsberetninger 2009

Til Norges Banks representantskap

Revisjonsberetning til Norges Banks årsregnskap 2009

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Bank for 2009, som viser et underskudd på 7 607 millioner kroner.

Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forslaget til dekning av underskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger, herunder regnskapsrapportering for statens pensjonsfond utland. Regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge med de justeringer som fremgår av note om regnskapsprinsipper, er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av hovedstyret. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til sentralbankloven.

Vi har utført revisjonen i samsvar med sentralbankloven, instruks fastsatt av representantskapet og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk og vår revisjonsinstruks, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av sentralbankens formuesforvaltning og regnskaps- og internkontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Revisjonen av regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland er utført sammen med revisjonsselskapet Deloitte AS i henhold til avtale inngått med representantskapet. Det er avgitt en egen revisjonsuttalelse sammen med Deloitte AS til regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av bankens økonomiske stilling 31. desember 2009 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge med de justeringer som fremgår av note om regnskapsprinsipper
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forslaget til dekning av underskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og retningslinjer vedtatt i statsråd.

Oslo, 24. februar 2010

Sentralbankrevisor

Svenn Erik Forsstrøm (sign.)
Statsautorisert revisor

Til Norges Banks representantskap

Uttalelse til regnskapsrapportering for Statens pensjonsfond utland for 2009

Vi har revidert regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland for 2009 som inngår som en del av Norges Banks årsregnskap. Regnskapsrapporteringen, som viser et positivt årsresultat på 191 950 millioner kroner, består av resultatregnskap, balanse og noter. Regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland er avlagt i henhold til regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge med de justeringer som fremgår av note om regnskapsprinsipper. Regnskapsrapporteringen er avgitt av Norges Banks hovedstyre som en del av Norges Banks årsregnskap. Vår oppgave er å uttale oss om regnskapsrapporteringen.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov om revisjon og revisorer og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening, og avgir vår uttalelse i samsvar med RS 800 «Revisors uttalelser ved revisjonsoppdrag med spesielle formål». Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at regnskapsrapporteringen ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i regnskapsrapporteringen, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av regnskapsrapporteringen. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av Norges Banks formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer av betydning for Statens pensjonsfond utland. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- regnskapsrapporteringen gir et rettvise bilde av Statens pensjonsfond utlands økonomiske stilling 31. desember 2009 og av resultatet i regnskapsåret i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk i Norge med de justeringer som fremgår av note om regnskapsprinsipper
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Oslo, 24. februar 2010

Sentralbankrevisor

Svenn Erik Forsstrøm (sign.)
Statsautorisert revisor

Deloitte AS

Aase Aa. Lundgaard (sign.)
Statsautorisert revisor

Representantskapets vedtak om regnskapet for 2009

I henhold til gjeldende retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks resultat¹⁾, gjorde representantskapet i sitt møte 4. mars 2010 følgende vedtak:

- Representantskapet tar hovedstyrets årsberetning 2009 til etterretning.
- Representantskapet tar revisjonsberetning til Norges Banks årsregnskap 2009 og revisjonsuttalelse til regnskapsrapportering for Statens pensjonsfond utland 2009 til etterretning.
- Representantskapet fastsetter Norges Banks årsregnskap for 2009 med følgende overføringer og disponeringer:
- I samsvar med uttalelse fra Finansdepartementet overføres 40,0 millioner kroner fra annen egenkapital til resultat til disposisjon.
- I henhold til retningslinjene dekkes underskudd etter andre disposisjoner, 7567 millioner kroner, ved overføring fra kursreguleringsfondet.

¹⁾ Opprinnelig vedtatt i statsråd 7. februar 1986, endret senest i kgl. Res. 6. desember 2002.

Representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med bankens drift 2009

Med hjemmel i lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 5 tredje ledd 4. pkt., avgir representantskapet uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken.

Mandat for representantskapets tilsyn

Representantskapet har i 2009 ført tilsyn med banken i henhold til sentralbanklovens § 5, slik denne lyder inntil lovendringer som trådte i kraft 1. januar 2010:

Hovedstyret har den utøvende og rådgivende myndighet etter sentralbankloven. Det leder bankens virksomhet og forvalter dens midler (lovens § 5 annet ledd). Representantskapet fører tilsyn med bankens drift og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Det organiserer bankens revisjon, ansetter herunder sentralbankrevisor og fastsetter instruks for revisjonen. Representantskapet fastsetter bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens budsjett.

(Sentralbanklovens § 5 tredje ledd 1. og 2. pkt.).

I juni 2009 vedtok Stortinget endringer i sentralbankloven om regnskaps- og revisjonsordning mv. som medfører viktige endringer innenfor representantskapets kompetanseområder. Endringene er i stor grad i tråd med de syn representantskapets har gitt uttrykk for i høringsuttalelser. I ny lov er representantskapets og hovedstyrets tilsyns- og kontrollansvar presisert. Banken blir regnskapspliktig etter regnskapsloven og det innføres ny revisjonsordning som medfører at sentralbankrevisjonen erstattes av valgt ekstern revisor. Samtidig opprettes et nytt lovbestemt tilsynssekretariat for representantskapet. Dette skal videreføre og utvikle tilsynsoppgavene som i dag ivaretas av sentralbankrevisjonen, tilrettelegge representantskapets aktiviteter og forvalte avtalen med ekstern revisor. Med utgangspunkt i lovendringene fastsatte representantskapet i desember 2009 ny forretningsorden og strategi for sin tilsynsvirksomhet, og valgte Deloitte AS til ekstern revisor etter en offentlig anbudsinnbydelse.

Deloitte vil formelt tiltre i forbindelse med representantskapets møte 6. mai 2010, og vil revidere bankens årsregnskap fra og med 2010. Sentralbankrevisjonen vil være ansvarlig revisor i banken frem til denne dato, og reviderer bankens årsregnskap for 2009. Tilsynssekretariatet etableres ved overføring av ansatte i sentralbankrevisjonen.

Ikrafttreden av nye regnskapsregler krever utarbeidelse av egen forskrift, og det pågår prosesser med sikte på iverksetting fra 1. januar 2011.

I ny sentralbanklov § 5 er innholdet i representantskapets tilsyn presisert:

Representantskapet skal herunder føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig... Tilsynet omfatter ikke hovedstyrets utøvelse av skjønnsmyndighet etter loven. Representantskapet har rett til innsyn i alle bankens anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven. Representantskapet skal ha et sekretariat.

Lovendringene medfører ingen materielle endringer i representantskapets tilsynskompetanse, men gir en presisering av etablert struktur og praksis, tidligere regulert i representantskapets forretningsorden.

Representantskapet skal gjennom sin løpende virksomhet og rapportering gi Stortinget trygghet for at Norges Bank, som sentralbank og som forvalter av Statens pensjonsfond utland, er forsvarlig og hensiktsmessig drevet, innenfor lover og øvrig rammeverk.

Organisering og gjennomføring av tilsynet

Representantskapets tilsyn bygger på en vurdering av risiko og vesentlighet. Tilsynet kan være dokumentbasert og/eller gjennomføres ved egne undersøkelser. Det dokumentbaserte tilsynet utøves i forbindelse med representantskapets møter og gjennom sentralbankrevisjonens løpende tilsyn. Det dokumentbaserte tilsynet omfatter bl.a. gjennomgang av hovedstyrets protokoller og behandling av saker fremlagt av hovedstyret, herunder årsrapporter om risikostyring og internkontroll, enkeltsaker av relevans for tilsynet og rapporter fra internrevisjonen. Representantskapet kan anmode om fremleggelse av dokumentasjon og redegjørelser fra hovedstyret. Representantskapet kan også utføre egne undersøkelser og utredninger, ved egentilsyn, ved Den faste komité, ved sentralbankrevisjonen eller ved å engasjere eksterne ekspertise.

Representantskapet avholdt 6 møter og behandlet 87 saker i 2009. I tillegg til behandling av ordinære saker holdes representantskapet oppdatert gjennom orienteringer i møtene og faglige seminarer.

Representantskapet har opprettet et utvalg, Den faste komité, som består av leder og nestleder og tre øvrige representantskapsmedlemmer, som forbereder saker og avgir innstillinger for representantskapsbehandling. Komiteen har i 2009 avholdt 6 møter. Prosessen forbundet med endringer i sentralbankloven har medført at Den faste komité, samlet eller ved leder og nestleder, i 2009 har hatt betydelig aktivitet ut over de ordinære møtene. Dette har blant annet omfattet arbeid med høringsuttalelser, strategi og planer, møter med Finansdepartementet, åpen høring i Stortingets finanskomité, møte med hovedstyret og møter med sentralbankrevisjonen. Videre utøvde komiteen en aktiv rolle som styringsgruppe i prosessen for valg av eksterne revisor for Norges Bank, herunder deltagelse i møter med tilbyderne.

Representantskapet organiserer bankens revisjon (sentralbankrevisjonen), ansetter herunder sentralbankrevisor og fastsetter instruks for revisjonen. Sentralbankrevisjonen rapporterer faglig og administrativt direkte til representantskapet, som godkjenner sentralbankrevisjonens årlige aktivitetsplaner for revisjon og tilsyn, budsjett og regnskap. Sentralbankrevisor er til stede i møtene i representantskapet og Den faste komité og kan uttale seg om sakene og orienterer om aktuelle saker av betydning for representantskapets tilsyn.

Representantskapets behandling av Norges Banks budsjett og regnskap

I henhold til sentralbankloven fastsetter representantskapet bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens budsjett. Budsjettet meddeles departementet, mens det reviderte årsregnskapet sendes departementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget, sammen med hovedstyrets årsberetning og representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken.

Representantskapet har fastsatt bankens økonomireglement som rammeverk for bankens budsjett og internregnskap og har fastsatt bankens regnskapsprinsipper som rammeverk for bankens eksterne regnskapsrapportering.

Representantskapet vedtok i desember 2008 bankens budsjett for 2009. Ressursbruken er fulgt opp gjennom året ved behandling av perioderapporter og enkeltsaker med budsjettmessige konsekvenser. Representantskapet behandlet bankens internregnskap og fastsatte bankens offisielle årsregnskap for 2009, inkludert regnskapsrapporteringen for Statens pensjonsfond utland, på sitt møte 4. mars 2010. I forbindelse med fastsettelsen av årsregnskapet godkjente representantskapet hovedstyrets forslag til resultatdisponeringer og egenkapitaloverføringer, etter retningslinjer fastsatt i statsråd.

Tilsynet med bankens kapitalforvaltning

Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og bankens valutareserver utgjør over 2800 mrd kroner ved utløpet av 2009. Denne virksomheten representerer mer enn 90 prosent av bankens balanse og en betydelig del av bankens ressursbruk. Revisjonen av og tilsynet med denne delen av banken utgjør en vesentlig del av sentralbankrevisjonens og representantskapets aktivitet. I 2007 inngikk representantskapet avtale med revisjonsselskapet Deloitte AS, om revisjon av Statens pensjonsfond utland i et samarbeid med sentralbankrevisjonen. Ordningen har medført en hensiktsmessig og effektiv tilgang til internasjonale revisjonsressurser. I sin revisjon av Statens pensjonsfond utland i Statsregnskapet bygger Riksrevisjonen blant annet på det revisjonsarbeidet som utføres av sentralbankrevisjonen og Deloitte. Det er inngått en avtale som regulerer dette samarbeidet.

Representantskapets tilsyn med kapitalforvaltningen baserer seg blant annet på behandling av kvartals- og årsrapporter, budsjetter og retningslinjer gitt av hovedstyret, rapporter om risikoeksponering og etterlevelse av retningslinjer, operasjonell risikostyring og internkontroll, samt rapporter fra internrevisjonen og sentralbankrevisjonen/Deloitte.

Uroen i finansmarkedene medførte særlige utfordringer i forhold til resultater og risikostyring i kapitalforvaltningen i 2008. Representantskapet har i 2009 fulgt opp de tiltak banken har gjennomført når det gjelder risikostyring, herunder fastsettelse av prinsipper og mandat for leder av kapitalforvaltningen, samt organisering og etablering av rammeverk for risikostyring.

Med bakgrunn i dette har representantskapet v/sentralbankrevisjonen i 2009, i dialog med Finansdepartementet, utarbeidet en plan for uavhengig gjennomgang og attestasjon av ulike områder innenfor den operative risikostyring i Norge Banks Investment Management (NBIM). Som ledd i gjennomføring av denne har Deloitte i 2009 foretatt en gjennomgang av organisasjonsstruktur og rammeverk for operasjonell risikostyring i NBIM. Attestasjonsrapport etter gjennomgangen er behandlet i representantskapet.

For øvrig har representantskapet i 2009 avgitt høringsuttalelse til Finansdepartementet vedrørende forslag til nye regler om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og ny forskrift om risikostyring og internkontroll for Norges Bank.

Oppsummering

Representantskapet har mottatt alle de opplysninger det har bedt om.

Representantskapet har i 2009 ikke hatt merknader til hovedstyrets protokoller eller avdekket forhold gjennom tilsynet med bankens drift som gir grunnlag for særskilte bemerkninger etter sentralbanklovens § 30 annet ledd.

Representantskapets prioriteringer fremover

Som vist til foran trer ny revisjons- og tilsynsordning i kraft i 2010. En hovedoppgave vil være å få etablert en effektiv revisjons- og tilsynsordning i henhold til intensjonene i loven og strategi vedtatt av representantskapet i 2009. I strategien uttrykkes blant annet representantskapets visjon om at «*Representantskapet skal ha bred anerkjennelse for ivaretagelse av demokratisk innsyn i og kontroll med Norges Bank og bidra til at Norges Bank har høy tillit i samfunnet*».

Som mål er uttrykt at det skal være høy kunnskap om og anerkjennelse av representantskapets virksomhet i samfunnet, Stortinget og Finansdepartementet. Det skal dessuten være en oppfatning i banken at representantskapet, dets tilsynssekretariatet og ekstern revisor utfører oppgavene på en hensiktsmessig og profesjonell måte, som bidrar til bankens måloppnåelse og anseelse. Videre skal det etableres en effektiv og helhetlig revisjons- og tilsynsmodell for Statens pensjonsfond utland som på en hensiktsmessig måte også kan bidra til å ivareta Finansdepartementet og Riksrevisjonens behov for oppfølgings- og kontrollaktiviteter i Norges Bank.

Representantskapets tilsynssekretariat og ekstern revisor er viktige ressurser og forutsetninger for ivaretagelse av representantskapets oppgaver. Prioriterte oppgaver fremover vil være å få etablert et hensiktsmessig og faglig sterkt tilsynssekretariat og en effektiv innfasing av ny ekstern revisor.

Tilsynet med kapitalforvaltning vil fortsatt ha høy prioritet fremover og vil være en viktig driver for videreutvikling av kompetanse i representantskapet og tilsynssekretariatet. Representantskapet vil som ledd i fastsettelse av tilsynsplanen for 2010/11 vurdere videreføring av den planen som ble lagt i 2009 for aktuelle attestasjonsoppdrag for ekstern revisor. Det pågår en prosess i Finansdepartementet med utforming av nye regler om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, herunder også regler for fremtidige investeringer i eiendom. Dette vil være et viktig rammeverk for Norge Bank og for representantskapets tilsyn fremover.

Representantskapet har gjennom brev til Finansdepartementet i desember 2009 tatt initiativ til en vurdering av muligheten for en utvidet og direkte rapportering til Stortinget, samt muligheten for å overføre kompetansen til å fastsette representantskapets godtgjørelse til Stortinget. Representantskapet mener dette ytterligere kan bidra til å tydeliggjøre og styrke representantskapets stilling som Stortingets tilsynsorgan. Finansdepartementet har i februar d.å. sendt ut høringsforslag til endringer i sentralbankloven i tråd med det som skisseres i representantskapets brev.

Oslo, 4. mars 2010
for Norges Banks representantskap

Reidar Sandal (sign)
leder

Frank Sve (sign)
nestleder

I samsvar med sentralbanklovens § 30 annet ledd oversendes årsberetningen, årsregnskap, revisjonsberetningene og representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken, til Finansdepartementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget.

